

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2018. gada 10. – 16. novembris

Nr. 42 (1556)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

11. novembris – LĀČPLĒŠU DIENA!

Iededz Lāčplēšu dienas ugunskuru

Ārija Elksne

*Plīst dzelme, un bruņinieks melnais
No dziļumiem augšup nāk,
Un sievas kļūst neauglīgas,
Un debesīs rūsēt sāk.
Dažs vīrs par tautu vēl runā,
Bet vai tāds pie tautas var būt,
Kas augstāk par rubli neredz,
Kam pudelē godavārds zūd?
Nav latviskums rūtainos brunčos
Un dzeltenās postalās nav,
Bet apziņā, ka caur godu
Un gaismu mums jāpastāv.*

*Ja tautas dziesma vien koros
Un dainu sējumos būs,
Tā čūska, kas jūrā maļ miltus,
Tā čūska samals i mūs.
Mums jātop par Valdemāriem,
Mums vajadzīgs Auseklis spožs,
Par tautas likteni domāt
Nav sentiments atmirstošs.
Nē, cīņa nekad nav galā,
Vien cīnītāji var rimt,
Un Lāčplēsim paudzē katrā
Vajag no jauna dzimt.*

Rīgā, pie Latvijas Kara muzeja, 5. novembrī iededza Brīvības cīnītājiem veltītu piemiņas ugunskuru. Tas degs līdz pat Lāčplēšu dienas vakaram.

Turpat pie muzeja atklāta Zemessardzes 1. Rīgas brigādes militārās tehnikas un ekipējuma izstāde.

Sarīkojumā atklāja akciju "Uzdāvini lentīti", kuŗas laikā ikviens ir aicināts salocīt sarkanbaltsarkano lentīti, lai to kādam uzdāvinātu. Aizsardzības ministrija aicina

iemūžināt lentīšu locīšanu un dāvināšanu fotogrāfijās vai video, lai dalītos ar tām sociālajos tīklos. Pirmās salocītās lentītes akcijas "Uzdāvini lentīti" atklāšanas sarīkojumā svinīgi pasniedza organizācijām, kas atsaucās Aizsardzības ministrijas aicinājumam saņemt šādu simbolisku dāvanu. Plānots, ka klātienē salocītās lentītes saņems Rīgas Dzemdību nams, Pestīšanas armija, pansionāts "Liepa", Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs, kā arī vairākas valsts sociālās aprūpes centra "Rīga" filiāles. Akcijā "Uzdāvini lentīti" iesaistās ne tikai tūkstošiem skolēnu, bet arī sociālās aprūpes centru, pansionātu, slimnīcu un bērnu namu iemītnieki, kuŗi gan saņem, gan dāvina lentītes. Svinīgajā sarīkojumā piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis (ZZS), Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš, Latvijas Kara muzeja direktore Aija Fleija, kā arī Nacionālo bruņoto spēku un NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas kuŗavīri.

Lāčplēšu dienu Rīgā un visā Latvijā svinēs ar vairākiem piemiņas sarīkojumiem – ar Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku un Iekšlietu ministrijas vienību militāro parādi pie Brīvības pieminekļa, lāpu gājienu, ziedu nolikšanas ceremoniju Rīgas Brāļu kapos un pie pulkveža Oskara Kalpaka pieminekļa, kā arī ar piemiņas brīdi pie pieminekļa Rīgas 6. kājnieku pulka kareivjiem Sudrabkalniņā. Līdztekus tam notiks vairāki koncerti kultūras centros un koncertzālēs. Tieši pusnaktī no 10. uz 11. novembri VEF Kultūras pilī sāksies grupas *Skyforger* nakts koncerts ar video un gaismu instalācijām, bet Lāčplēšu dienas piemiņas sarīkojumi sāksies no rīta plkst. 9 ar ekumenisko dievkalpojumu Doma baznīcā. Pēc tam dienas laikā Brīvības laukumā notiks Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku un Iekšlietu ministrijas vienību militārā parāde, kā arī ziedu nolikšanas ceremonija pie pulkveža Oskara Kalpaka pieminekļa.

Vēlēšanu
retrospektīva
DV namā
Londonā

2. lpp.

Latvija dienu
ritējumā

3. – 4. lpp.

Par Diasporas
likumu

5. un 7. lpp.

Atdot dzīvību
par Tēvzemi

6. lpp.

Par Vīni.
"Latvijas
latvieša"
pieredzējumi

9. lpp.

Jaunas ziņas
BL abonentiem

11. lpp.

Skrējienā
"100 km
Latvijas
Simtgadei"
noskriet
31 709 km

12. lpp.

RADI UN DRAUGI
★★★★ VIESNĪCA • HOTEL

NIKLĀVS
RESTORĀNS

VIESNĪCA "RADI UN DRAUGI" – JŪSU VIESNĪCA RĪGĀ!

71 labiekārtota un mājīga istaba / Bagātīgas brokastis /
Konferenču zāles / Restorāns "NIKLĀVS"

Mārstaļu iela 1, Rīga, LV-1050, Latvija. Tālr.: +371 67820200, e-pasts: reservation@draugi.lv
www.hotelradiundraugi.lv

Sveiksīm Latviju, savus radus un draugus,
darbabiedrus un domubiedrus, latviešus visur pasaulē
Latvijas Simtgadē un Ziemsvētkos!

Apsveikumus lūdzam iesūtīt Rīgas redakcijai
(redakcija@brivalatvija.lv) vai Sarmītei Janovskis
(sarmitejanovskis@gmail.com) līdz š. g.
12. novembrim (Simtgades sveicienus) vai
10. decembrim (Ziemsvētku apsveikumus)!

Iespējams publicēt arī krāsās.

Tuvāku informāciju skat. mūsu laikraksta 11. lpp.
(avīzes pasītē) vai mājaslapā www.brivalatvija.lv

9 770934 167501 8 42

Ķekavas Mūzikas skolas bērnu koris koncertē Insbrukā, Austrijā

NILSS SILKALNS

Savas valsts Simtgadi šogad svin ne tikai Latvijā, bet arī vairākas citas Eiropas valstis, tostarp Lietuva, Igaunija un Austrija. 26. oktobrī, Austrijas Valsts-svētkos, Tiroles galvaspilsētā Insbrukā ar diviem koncertiem uzstājās Ķekavas Mūzikas skolas bērnu koris diriģentes Vinetas Litaunieces vadībā. Par augsto

līmeni liecina tas, ka koris 2017. gadā Eiropas koŗu olimpiādā Rīgā katēgorijā “Bērnu kori” ieguva čempionu titulu. Koris sastāv no aptuveni 40 bērniem vecumā no 8 līdz 15 gadiem.

Austrijas Valsts-svētkos Tiroles dziedātāju dederācija (*Tiroler Sāngerbund*) Insbrukā katru gadu rīko Koŗa dienu (*Chortag*), un

bērnu koris no Latvijas kopā ar kamerkori *KlangsCala* no Zalcburgas bija abi ielūgtie viesu koŗi. Pārējie koŗi un vokālie ansambļi, kas bija ieradušies Insbrukā, bija no Tiroles.

Pirmais koncerts bērnu korim 24. oktobrī bija Telfsā, apmēram 30 km uz rietumiem no Insbrukas, bet galvenā uzstāšanās bija 26. oktobrī Insbrukā. Pēcpusdienā koris sniedza īsu brīvdabas koncertu (*Platzsingen*) kādā Insbrukas vecpilsētas laukumā netālu no slavemā “Zelta jumtiņa”, bet galvenais koncerts bija tās pašas dienas vakarā jaunajā, 6. oktobrī atklātajā un līdz gandrīz pēdējai vietai pilnajā Insbrukas *Haus der Musik* koncertzālē.

Koncerta sākumā dziedāja Ķekavas Mūzikas skolas bērnu koris, vidusdaļā uzstājās Tiroles jauniešu koris (*Tiroler Landesjugendchor*), kas 2017. gadā viesojās Latvijā, un koncerta beigās dziedāja pieaugušo kamerkoris *KlangsCala* no Zalcburgas.

Ķekavas Mūzikas skolas bērnu koris, koŗu diriģente Vineta Litauniece vada jau kopš 2006. ga-

Foto: Reinhold Sigl

Insbrukas jaunajā *Haus der Musik* koncertzālē Ķekavas Mūzikas skolas bērnu kori diriģē Vineta Litauniece // FOTO: Reinhold Sigl

da, atskaņoja septiņas dziesmas: *Laudate* (Richards Dubra), *Kā maize abar rūgst* (Austriņa), tautasdziesmu *Zvirbuli, zvirbuli, kad ņemsi sievu?* Andŗa Sējāna apdarē, *Lauva padebešos* (Raimonds Pauls/Jānis Poruks), tautasdziesmu *Kur tad Tu nu biji?* Raimonda Paula apdarē, kā arī divas angļu dziesmas – *Only you* un *What a*

wonderful world. Klavieru pavadījumu pie *Steinway* flīģeļa izpildīja Jolanta Barinska.

Koncerta beigās sajūsminātajai publikai tika sniegtas divas piedevas. Visi trīs koŗi kopā dziedāja latviešu dziesmu – Valta Pūces *Cik pasaule šī ir skaista* ar Pēterā Brūvera vārdiem – un kādu austriešu dziesmu.

13. Saeimas vēlēšanas 2018. gada 6. oktobrī – 5. Saeimas vēlēšanas 1993. gada 5. – 6. jūnijā. RETROSPEKTĪVA

INESE KUPLĀ

*Kas prātā vājš
Un garā īss –
Tas nobalso par Nr. 3!*

Ir grūti salīdzināt 13. Saeimas vēlēšanas, kuŗas notika šā gada 6. oktobrī ar 5. Saeimas vēlēšanām, kuŗas notika šajā pašā – Daugavas Vanagu Londonas namā pirms 25 gadiem. Un tomēr – mēģināšu nedaudz ieskicēt ainu.

1993. gada 5. un 6. jūnija 5. Saeimas vēlēšanas bija vēsturisks notikums Latvijas valsts dzīvē, jo iepriekšējās – 4. Saeimas vēlēšanas – notika 1931. gada 3. un 4. oktobrī. Nav daudz to dienu aculiecinieku, bet Londonas Daugavas Vanagu nama bibliotēkas stendā joprojām redzama fotogrāfija, kuŗu pievienoju šim rakstam, – ar cilvēkiem, kuŗi aktīvi piedalījās notikumos – Viesturs Grunts, Guntis un Laima Bērziņi, Zigrīda Daškevica, Pēteris Sviliš – vēlēšanu apakškomitejas priekšsēdis, Anita Timanis-Kalns, Velta Ķeniņš-King. Otrajā fotogrāfijā redzama arī Marita Grunts, kuŗa vadīja Londonas DV nodaļas bibliotēku gaŗus gadus.

Pirmās Saeimas vēlēšanas pēc Latvijas neatkarības atgūšanas. Vēlēšanas iecirknis DVF nama zālē Londonā 1993. gada jūnijā. DVF Londonas nodaļas biedri pie vadības Andris Brieze un Viesturs Grunts ar palīgiem atver vēlēšanu kasti

Tātad – 1993. gadā vēlēšanas notika divas dienas. Pirmās dienas vakarā tika aizzīmogota vēlēšanu urna – ar sarkanu zīmogu. Balsis tika skaitītas otrās dienas vakarā. Partiju skaits bija pāri par 10 – daudz. Vēlētāji pārsvarā balsoja par partijām, kuŗās bija atpazīstami vārdi. Gaŗas rindas nebija. Latvijas pasēs bija izdotas Latvijas sūtniecībā Londonā, kas

Viesturs Grunts 13. Saeimas vēlēšanās

atradās *Holland Park*. No Latvijas nebija daudz cilvēku. Parādījās grupa ļautiņu – angļi, kuŗi gribēja filmēt *kompromatu*. Viņi filmēja vēlēšanu gaitu tik ilgi, kamēr tika izgrūsti ārā no zāles. Kāds bārdains vīrs tomēr par varītēm raudzījās lauzties iekšā. Vēlēšanu rezultātus uz Latviju aizsūtīja ar teleteksta palīdzību.

Vienīgais vīrs, kuŗu pēc 25. gadiem satiku nule, 13. Saeimas vēlēšanu dienā Londonas Daugavas Vanagu namā, no šiem iepriekšminētajiem bija Viesturs Grunts. Viesturs dzimis Liepājā 1941. gada 16. jūnijā, tikai divas dienas pēc tam, kad viņa tēvs – advokāts, tika izsūtīts uz Sibīriju. Kāds zaldāts apžēlojās par Viestura mammu šādā situācijā un izglāba no izsūtīšanas. Mamma

nonāca Kēningsbergā, kur pavadīja trīs gadus un 50. gadu sākumā ar kuŗi ceļoja tālāk uz Vestfāli, Vācijā.

Kāpēc šo rakstu un salīdzināšanu šķietami nesalīdzināmas lietas? Tāpēc, ka Viesturs Grunts ir vienīgais cilvēks, kuŗš šogad uz vēlēšanām Daugavas Vanagu Londonas namā nāca jau otro reizi. Un ziniet – tas ir ievērojams notikums šā nama vēsturē!

Tagad runā mūžs un paveiktais darbs...

Foto no Malnavas 80 gadu jubilejas 2001. gadā

tors Pēteris Sauleskalns, ar kuŗu emigrācijā ASV uzturēja ciešus sakarus. Kopā ar absolventu Henriku Loginu V. Dzenis izdeva grāmatu “Mūsu Malnava”, apmaksājot izdošanas izdevumus.

Visvaldis ar dzīvesbiedri Sigrīdu, bērniem un mazbērniem bieži apmeklēja Malnavu, lepojās ar savas skolas panākumiem. Pēdējo reizi Malnavā Visvaldis ar dzīvesbiedri ciemojās šī gada 13. maijā. Bijusi mūzeja vadītāja Marija Orupe, ar kuŗu viņš uzturēja visciešākās saites, pateicas par viņai pasūtīto laikrakstu *Laiks* 2018. gadam un par sirsnīgajiem kopābūšanas mirkļiem Malnavā.

Mēs, malnavieši, dziļi skumstam, zaudējot brīnišķīgu cilvēku, un izsakām līdzjutību dzīvesbiedrei Sigrīdai, bērniem un mazbērniem.

Malnavas kolledžas saime

2018. gada 29. oktobrī Mūžībā devies krietns vīrs – Malnavas lauksaimniecības vidusskolas 1939. gada absolvents **Visvaldis Dzenis**.

Mācību laiku Malnavā Visvaldis vērtēja ļoti augstu, īpaši viņam patika toreizējais direk-

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā – Simtgadei veltīta izstāde

No 8. novembra Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā skatāma Latvijas valsts Simtgadei veltīta izstāde "Kur gūšu Latvijas spēku?" Četru cilvēku likteņstāsti izstādē atklāj jaunās Latvijas valsts veidošanā un stiprināšanā būtiskās finanču, kultūras, politikas, veselības un sociālās aprūpes jomas.

Personības, kuŗu dzīves pēdas ved cauri izstādei, ir: Ivande Kaija (1876-1942) – rakstniece, žurnāliste un sabiedriska darbiniece, Mērija Grinberga (1881-1973) – latviešu tautas daiļamatniecības pētniece un populārizētāja, Klāra Kalniņa (1874-1964) – politiķe un sieviešu tiesību aizstāve, Marta Celmiņa (1880-1937) – žēlsirdīgā māsa un sabiedriskā darbiniece. Izstādē eksponētie dokumentālie muzeju, archīva un privāto kolekciju materiāli, kinochroniku kadri, audioieraksti, fotografijas un autentiski priekšmeti sniedz iespēju izzināt, sajūst, vizualizēt, saņemt Latvijas valsts veidošanas laika ritmu un realitāti.

Diriģents Andris Nelsons saņēmis Britu imperijas virsnieka ordeni

Diriģentam Andrim Nelsonam, viesojoties Londonā kopā ar Leipciģas *Gewandhaus* orķestri, piešķirts Britu imperijas virsnieka ordenis, liecina paziņojums diriģenta mājaslapā.

Šo ordeni Lielbritānijas karalimnams piešķir par izcilu darbu sabiedrības labā. Nelsona gadījumā tas piešķirts par viņa kalpošanu mūzikai Lielbritānijā. Apbalvojumu diriģentam svinīgā ceremonijā pasniedza Lielbritānijas parlamentārais valsts sekretārs Maikls Eliss. Virsnieka ordenis ir Britu imperijas ordeņa ceturtnās klases apbalvojums.

Igaunijā atklāj Latvijas Simtgades mēnesi

31. oktobrī Veru pilsētā ar literāru un mūzikas vakaru tika atklāta Latvijas valsts Simtgades svētku mēnesis Igaunijā. Vakara gaitā uzstājās kolkletāja Laima Jansone, kā arī norisinājās dejnieku Guntara Godiņa un Contra (Margus Konnula) lasījumi. Pasākums ir daļa no Latvijas valsts Simtgades Latvi-

jas Ārlietu ministrijas koordinētās Publiskās diplomātijas programmas norisēm.

17. novembrī izgaismos Niagāras ūdenskritumu

Sabiedrībā plaši pazīstami cilvēki ASV un Kanadā jau vasarā bija nākuši ar iniciatīvu slaveno Niagāras ūdenskritumu par godu Latvijas Simtgadei izgaismot Latvijas karoga krāsās. Nu pienācis laiks to īstenot. Pateicoties Latvijas vēstnieka ASV Andra Teikmaņa, Latvijas vēstnieka Kanadā Kārļa Eichenbauma, Latvijas goda konsula Ņujorkas pavalstī Ahmeta Orena, Amerikas latvietes Sandijas Bajotas un citu aktivistu pūlēm, Niagāras ūdenskrituma izgaismošana uz 15 minūtēm notiks svētku priekšvakarā, 17. novembrī plkst. 21 pēc ASV un Kanadas vietējā laika, kad Latvijā jau būs sākusies valsts svētku diena. Tas tāpēc, lai pēc iespējas plašāks skaits cilvēku varētu piedalīties šajā nozīmīgajā Latvijas Simtgadei veltītajā notikumā.

Pieņem Diasporas likumu

Saeima 1. novembrī galīgajā lasījumā atbalstīja jaunu Diasporas likumu, kuŗa mērķis ir stiprināt diasporas kā neatņemamas Latvijas sabiedrības daļas latvisko identitāti un piederību Latvijai, nodrošināt diasporai iespējas brīvi veidot, uzturēt un stiprināt saikni ar Latviju, kā arī sekmēt latviešu valodas un kultūras saglabāšanu diasporā. Tāpat likums paredz nodrošināt labvēlīgus apstākļus remigrācijai.

Likums noteic, ka diaspora ir ārpus Latvijas pastāvīgi dzīvojošie Latvijas pilsoņi, latvieši un citi, kam ir saikne ar Latviju, kā arī viņu ģimenes locekļi. Tāpat tajā definēti diasporas organizācijas un remigrācijas jēdzieni. Statistika liecina, ka no visiem latviešiem un Latvijas valstspiederīgajiem 15 procenti šobrīd dzīvo ārpus Latvijas. Ņemot vērā to, kā arī sabiedrības novecošanos, pieaugošo demogrāfisko slodzi un prognozes par darbaspēka trūkumu nākotnē, konsekvēntas diasporas politikas īstenošana ir ārkārtīgi būtiska, norādīts anotācijā. (Vairāk lasiet S. Benfeldes rakstā 5. un 7. lpp.)

Reemigrācijas projekta gaitā Latgalē atgriezušās 30 ģimenes

Reemigrācijas projekta īstenošanas gaitā Latgalē atgriezušās 30 ģimenes, aģentūru LETA informēja Latgales plānošanas reģionā (LPR). Pašlaik Latgalē ir atgriezušās 30 ģimenes jeb 67 cilvēki. Lai palīdzētu reemigrantiem atgriez-

ties mājās, LPR reemigrācijas koordinatore Astrīda Leščinska sadarbojas ar valsts institūcijām, uzņēmējiem, piedalās kustībās un iniciatīvās, ir izveidojusi tiklošanos ar dažādu jomu speciālistiem, skaidroja LPR.

Leščinska norādīja, ka galvenie latgaliešu atgriešanās iemesli esot skumjas pēc radiem un draugiem, patriotisms, vēlme skolot bērnus Latvijā, veidot ģimeni, īstenot biznesa ideju. No atgriešanās reemigrantus attur šaubas par nodarbinātības iespējām, atalgojuma līmeni, mājokļa jautājums, kā arī nevēlēšanās bērniem radīt stresu, tos izraujot no ierastās vides. Savukārt LPR administrācijas vadītāja Iveta Maļina-Tabūne uzsvera, ka, pateicoties Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) reemigrācijas pilotprojektam "Reģionālais koordinators reemigrācijas veicināšanai", ir sākts mērķtiecīgs darbs reemigrācijas veicināšanai.

Rundāles pils muzeja direktora amatā – Laura Lūse

Atklātā konkursā uz Rundāles pils muzeja direktora amatu 16 kandidātu konkurencē Kultūras ministrijas (KM) izveidotā nominācijas komisija par piemērotāko atzinusi Dr. art. Lauru Lūsi. Jaunā muzeja direktore amata pienākumus Rundāles pili uzsāks pildīt 2019. gada 2. janvārī, informēja Kultūras ministrija.

Laura Lūse

"Komisija atzinīgi novērtēja Lauras Lūses profesionālās zināšanas un iegūto pieredzi, tostarp darbā Latvijas Restaurātoru biedrības valdē, Latvijas Mākslas akadēmijā, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā, pieredzi starptautisku projektu vadībā un, protams, arī līdzšinējo pieredzi darbā Rundāles pils muzejā," uzsvera nominācijas komisijas priekšsēde, KM valsts sekretāre Dace Vilsons. "Vadot muzeju, lieti noderēs gan zināšanas restauratora darbā, gan starptautiskajā darbībā gūtās atziņas un kontakti, arī izpratne par Rundāles pils ikdienas darbu," sacīja Vilsons. Jaunās muzeja direktores līdzšinējā darba pieredze iegūta, vadot Rundāles pils muzeja Mākslas pētniecības nodaļu, Latvijas Restaurātoru biedrības valdes locekles amatā, pasniedzēja darbā Latvijas Mākslas akadēmijā (LMA), Igaunijas Mākslas akadēmijā un Rīgas Celtniecības

kolledžā, kā arī darbā Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā un SLA "Arhitektoniskās izpētes grupa." L. Lūse piedalījies vairākos starptautiskos pētniecības projektos, ar priekšlasījumiem uzstājies starptautiskās konferencēs, ir pētniecisko publikāciju, publisko lekciju kursu un izstāžu autore, sastādījusi 10. Baltijas valstu restaurātoru triennāles konferences rakstu krājumu.

Rīgas Choreografijas skolas audzēknes panākums

Starptautiskajā baleta konkursā Francijā *XXXI Concours International de danse classique de Grasse* nozīmīgu apbalvojumu baleta mākslā – iegūtu pirmo vietu un zelta medaļu saņēmusi Rīgas Choreografijas skolas II kursa audzēkne Laura Grieta Grinberga.

Konkurss ir viens no senākajiem baleta konkursiem pasaulē un šogad norisinājās jau 31. reizi. Konkurss piedalījās talantīgākie dalībnieki no Francijas, ASV, Beļģijas, Vācijas, Zviedrijas, Japānas, Meksikas un citām valstīm. Iespēju piedalīties šī gada konkursā Laura Grieta Grinberga saņēma pēc uzvaras starptautiskajā baleta konkursā Zviedrijā *Stora Daldansen 2018* šī gada martā. *Concours International de danse classique de Grasse* norisinājās no 26. līdz 28. oktobrim. Konkurss mūsu valsts pārstāve piedalījās ar divām klasiskās dejas variācijām un laikmetīgo deju. Dalībai konkursā Lauru Grietu Grinbergu sagatavoja un atbalstu sniedza Grietas skolotāja, Rīgas Choreografijas skolas klasisko deju pasniedzēja un Latvijas Nacionālās operas repetitore Zane Liēdīdža-Kolbina.

Sākas vērienīgas Latvijas dienas Libekā

30. oktobrī ar Ziemeļvalstu filmu festivāla atklāšanu sākās vērienīgas Latvijas dienas Libekā, kuŗu ietvaros pilsētas kinoteātros tiek demonstrētas atzinību guvušas Latvijas filmas, vietējos veikalos pieejams plašs Latvijas produktu klāsts un 360 gradu *FullDome* kino pilsētas centrā demonstrē iespaidīgus šī gada Vispārējo latviešu Dziesmu un Deju svētku video. Latvijas dienas Libekā sadarbībā ar vairākiem vietējiem partneriem rīko Latvijas vēstniecība Vācijā un Latvijas Investīciju un

attīstības aģentūras (LIAA) pārstāvība Vācijā. Festivāla filmu atlasē un nodrošināšanā aktīvi iesaistīts Nacionālais Kino centrs, savukārt iespaidīgos Dziesmu un Deju svētku videomateriālus nodrošina *LMT Straume*.

Festivāla ietvaros tiek izrādītas tādas filmas kā "Paradīze 89", "Turpinājums", "Mūris", animācijas filmas "Bize un Neguļa", "Nakts pastaigas", filmu klasika "Ābols upē", "Kapteinis Nulle" un vairākas citas latviešu filmas un kopražojumi. Libekas iedzīvotājiem un viesiem ir iespēja pašā pilsētas centrā nobaudīt latviešu *Streetfood*, bet pilsētas daudzajos veikalos iegādāties Latvijas porcelānu, galda spēles, vilnas izstrādājumus, latvisku dūraiņu adīšanas komplektus, rotaslietas, juvelierizstrādājumus, saldumus, latviešu *craft beer* jeb amatalu, dzirkstošo vīnu un citus produktus.

Libekā pārstāvēti Latvijas uzņēmumi – "Alus darbnīca Labietis", "Abavas vīna darītava", "Malduguns", "BURSH alus darītava", "Pumpurs – alus darbnīca un tirgotava", "Nurme Brewery", "Barda alus", "Brain Games LV", "Taste CAPS", "The Beginnings", "Piebalgas porcelāns", "Vaidava Ceramics", "Hobbywool", "Verba", "Claudias paper dolls".

Seminārs "Uzbrukums Ceturtajai varai: žurnālistu slepkavības un apcietināšanas"

Vārda brīvība mūsu Rietumu demokrātijās tiek pieņemta kā pašsaprotama, tomēr brutāli uzbrukumi žurnālistiem kļūst aizvien biežāki visā pasaulē. Diemžēl sabiedrība ne vienmēr apzinās, ka kvalitatīva žurnālistika ir arī instruments politiskās atbildības un patiesas demokrātijas nodrošināšanai – secināja diskusijas dalībnieki pārpildītajā Londonas *Frontline Club* zālē. Tur ar Latvijas vēstniecības AK atbalstu 26. oktobrī notika saruna "Uzbrukums Ceturtajai varai: žurnālistu slepkavības un apcietināšanas". Diskusijās izskanēja arī Latvijas pieredze un sniegums vārda brīvības nodrošināšanas jomā, tika pieminētas tādas Latvijas likumdošanas iniciatīvas cilvēktiesību nodrošināšanas jomā kā, piemēram, t.s. Magnitska likuma pieņemšana.

Diskusijā, kuŗu vadīja pieredzējušais kuŗa korespondents Vons Smits (*Vaughan Smith*), savās pārdomās dalījās arī latviešu izcelsmes žurnālists un korespondents Pēteris Grete, kuŗš pats ir pieredzējis vairāk nekā gadu ilgu apcietinājumu Ēģiptē. Sarunā piedalījās arī "Reportieri bez robežām" AK biroja direktore Rebecka Vinsenta (*Rebecca Vincent*) un starptautiski godalgotie žurnālisti Safa Al Ahmada un Lorens Ričards.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

**Krista Valteris –
Latvijas lepnums Īrijā**

Dublinā 21 cilvēks saņēma *National Bravery Award* – apbalvojumus par drošsirdību, glābjot cita cilvēka dzīvību, ziņo portāls *Baltic-Ireland*. Sešpadsmit drošsirži saņēma goda rakstus par varonību, bet pieci tika apbalvoti ar īpašām medaļām, tostarp 12 gadus veca latviešu meitene. Krista Valteris kopā ar draudzeni Keišu Moloneju pagājušā gada 30. augustā Talas pilsētā izglāba kāda zēna dzīvību. Sešus gadus vecais puika kopā ar vēl diviem zēniem bija devies peldēties karjeras diķī un sācis slīkt. Kad meitenes to pamanīja, viņām nebija šaubu par to, ka jādodas palīgā.

Krista, kurai notikuma brīdī bija 11 gadu, atceras, ka viņa brīdusi staignajā diķī. Tad, kad meitene nonākusi līdz zēnam, viņš jau bijis pilnībā zem ūdens. Krista saķērusi viņu aiz rokas un ar Keišas palīdzību izvilksusi no diķa. Tā kā zēns bija sarījis dubļaino ūdeni, meitenes viņam veica mākslīgo elpināšanu, ko bija iemācījušās airēšanas treniņos. Krista Valteris un Keiša Moloneja tika godinātas par izcilu drosmi *National Bravery Award* apbalvošanas ceremonijā un saņēma medaļas.

**Krista Valteris ar draudzeni
Keišu Moloneju**

Drosmīgā rīcība, izglābjot slīkstošu zēnu, Kristu padarīja tik slaveni, ka pērn viņa tika uzaicināta Īrijas prezidenta Maikla Higinsa Ziemsvētku ballē. Šogad Krista saņēma nacionālās drosmes balvu, viņa arī nominēta Īrijas latviešu organizētajai balvai *Latvijas lepnums Īrijā*. Krista mācās Tullomas vidusskolā.

**Baltic-Ireland.ie:
Ar sākņem Latvijā**

Šā gada skolas rudens brīvlaikā notiek kārtējā, pēc skaita jau piektā, vidusskolas vecuma jauniešu nometne, ko rīko Īrijas latviešu nacionālā padome (ĪLNP). Šogad 20 jaunieši sešas dienas pavada nētalū no Droghedas un, atšķirībā no iepriekšējiem gadiem, kad galvenais akcents tika likts uz latviešu valodas mācīšanos, pēti savas dzimtas saknes Latvijā un iegūst

praktiskas zināšanas par jauniešu organizācijām un to darbības veidiem.

Tāpat netiek aizmirsta Latvijas valsts Simtgade – par godu Tēvzemes dzimšanas dienai nometnē top lomu spēle. Lai ieguldītais darbs un jauno aktieru talants neietu zudumā, uzvedums “Izspēlēsīm Latvijas 100 gadus” noslēguma sarīkojumā tiks parādīts vecākiem, kā arī sarīkojumā “Sirdī Latvija: vakar, šodien un rīt”, kas 17. novembrī notiks Dublinā.

**Pasaules diktātu latviešu valodā
šogad rakstījuši 1648 interesenti**

Šogad pasaules diktātu latviešu valodā tiešsaistē un klātienē kopumā rakstījuši 1648 interesenti, aģentūru LETA informēja pasākuma pārstāvji. Šogad šī iniciatīva notikusi jau ceturto reizi. Pērn diktātu visā pasaulē rakstīja 935 dalībnieki, 2016. gadā – 789, bet 2015. gadā – 920 dalībnieki. Klātienē deviņās Latvijas pilsētās šoreiz diktātu rakstīja 615 cilvēki, no tiem visvairāk Rīgā – 322 dalībnieki. Tomēr diktātu klātienē rakstīja arī Liepājā, Rēzeknē, Daugavpilī, Ventspilī, Cēsīs, Jelgavā, Jēkabpilī un Valmierā. Savukārt tiešsaistē tika iesniegti 1033 darbi no 26 valstīm. Vairākums jeb 935 cilvēki to rakstīja tiešsaistē Latvijā. Vēl 25 rakstītāji bija no Lielbritānijas, 18 no Vācijas, pa sešiem no Spānijas un Zviedrijas un pa četriem no Igaunijas un Īrijas.

Savukārt pa trim rakstītājiem bija no Lietuvas, Luksemburgas, Nīderlandes, Grieķijas, Itālijas, pa diviem no Beļģijas, Čehijas, Norvēģijas, Dānijas, Somijas, Chorvātijas un pa vienam no ASV, Karību salām, ASV Aizjūras salām, Turcijas, Islandes, Izraēlas, Ķīnas un Kīpras. Tā kā Liepājā darbi tiek laboti uzreiz pēc diktāta, jau tagad ir zināms, ka divi ir uzrakstīti bez kļūdām, informēja pasākuma rīkotāji.

**Sanktpēterburgā piemin
komunistisko represiju upurus**

30. oktobrī Sanktpēterburgā notika vairāki sarīkojumi komunistisko represiju upuru piemiņai, kuŗos piedalījās arī Latvijas ģenerālkonsuls Sanktpēterburgā Kristaps Brusbārdis. Dienas pirmajā pusē notika ziedu nolikšana biedrības *Memoriāls* rīkotajā piemiņas brīdī pie Soloveckas akmens, kas uz Sanktpēterburgu atvests no lielākās PSRS laikā izveidotās darba nometnes. Vēlāk Latvijas ģenerālkonsuls kopā ar Sanktpēterburgas administrācijas un citu Sanktpēterburgā akreditēto ģenerālkonsulātu pārstāvjiem Ļevašovas me-

moriālajā kapsētā piedalījās politisko represiju upuru piemiņas sēru ceremonijā un nolika ziedus pie pieminekļa sarkanā terora upuriem.

Ļevašovas memoriālā kapsētā ir piemiņas vieta politisko represiju upuriem, kuŗi tika nogalināti Sanktpēterburgā un tās apkaimē laika posmā no 1937. gada līdz 1954. gadam. Pēc oficiālās informācijas memoriālajā kapsētā ir apbedīti vairāk nekā 47 tūkstoši dažādu tautību upuru, tajā skaitā arī daudzi latvieši.

**Šveicē izskan Latvijas Simtgadei
veltīts koncerts Terra Choralis**

Šveicē, Cīrichē, izskanēja Šveicē dzīvojošo latviešu rīkots Latvijas valsts Simtgadei veltīts koncerts *Terra Choralis*. Arī Šveice šogad svin savu – 170 gadu jubileju. Dubultsvētkos lielākais akcents, protams, likts uz latviešu kultūras stūrakmeni – koŗmūziku. No astoņiem dalībnieku koŗiem lielākā daļa ir ārvalstīs dzīvojošo tautiešu kopas, bet no Latvijas uz Šveici bija devies Latvijas Kultūras akadēmijas koris *Sōla* un grupa “Tautumeitas”.

**Latvijas gaismas mākslinieku
darbs festivālā Zviedrijā**

Zviedrijas pilsētā Eskilstūnā notika gaismas mākslas festivāls *Nattljus*, kuŗā viens no centrālajiem objektiem bija Latvijas gaismas mākslinieku interaktīvā gaismas instalācija *Action Paint*, kas katram festivāla apmeklētājam dāvāja iespēju iejusties mākslinieka lomā un izkrāsot lielzīmēra nama fasādi.

Gaismas festivālā *Nattljus* pavisam bija aplūkojami 19 gaismas mākslas objekti, bet Latvijas autoru darbs trīs dienas bija vērojams uz vienas no pilsētas centrālajām ēkām – Klosters apkaimes baznīcas fasādes.

**“Lielā Kristapa”
mūža balvas ieguvēji –**

Ābrams Kleckins un Miks Savisko
Šogad Nacionālā kino balvu “Lielais Kristaps” par mūža ieguldījumu filmu mākslā saņem pazīstamie un pieredzes bagātie kino kritiķi un teorētiķi Ābrams Kleckins un Miks Savisko.

Miks Savisko (pa labi) un Rolands Kalniņš // FOTO: No Rīgas kino mūzeja krājuma

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

ASV. Latvijas vēstnieks ASV Andris Teikmanis, Latvijas militārais atašejs ASV pulkvedis Dzintars Roga, Daugavas Vanagu apvienība un Latviešu ev. lut. draudze Vašingtonā aicina piedalīties Lāčplēša dienas svinēšanā svētdien, 2018. gada 11. novembrī, plkst. 11 Rokkrīkas kapos (*Rock Creek Cemetery*) latviešu nodalījumā ar Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieŗu un Latvijas diplomātu pieminēšanu. Lāčplēša diena ir piemiņas diena, kas saistīta ar neatkarīgās Latvijas valsts armijas uzvaru pār tā saukto Bermonta kaŗaspēku, kuŗš mēģināja iebrukt Rīgā 1919. gada 11. novembrī. Tā ir visu Latvijas brīvības cīņās kritušo varoņu piemiņas diena. Kapos Vašingtonā atdusas pieci Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieŗi. Iebrauktuve kapos ir iepretī *Harewood Rd, NW, uz Rock Creek Church Rd un Webster Rd* savienojuma. Pēcāk dalībnieki aicināti uz tikšanos un nelielu pieņemšanu Latvijas vēstniecībā (*2306 Massachusetts Ave, NW*).

KANADA. 1. novembrī vēstnieks Kārlis Eichenbaums vēstniecībā Otavā tikās ar jauno Latvijas Republikas goda konsulu Ziemeļontario Andreju Biti. Tikšanās laikā vēstnieks goda konsulam nodeva goda konsula patentu un dokumentāciju darba uzsākšanai. A. Bite ir Kanadas latvietis un darbosies Sadberijā, Ontario provinces ziemeļos. Vēstnieks aicināja goda konsulu A. Biti aktīvi strādāt, veidojot biznesa kontaktus, lai ekonomiskā sadarbība starp Latviju un Kanadu daudzveidotos. Atzīmējot Latvijas valsts Simtgadi, vēstnieks aicināja A. Biti meklēt iespējas iestādīt Latvijas Simtgades koku Sadberijas pilsētā, tādējādi turpinot vēstniecības 2018. gadā aizsākto Latvijas valsts Simtgades piemiņas koku stādīšanas kustību.

POLIJA. Vairākiem Latvijas kultūras nozares pārstāvjiem piešķirts Polijas apbalvojums, aģentūru LETA informēja Polijas vēstniecība Latvijā. Vēstniecībā notiks svinīga pieņemšana saistībā ar Polijas neatkarības atgūšanas Simtgadi un Polijas armijas svētkiem. Sarīkojumā notiks arī Latvijas pilsoņu apbalvošana. Ar Polijas Republikas Komandora krustu apbalvos Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktoru Andri Vilku, Polijas Republikas Nopelnu ordeņa oficiera krustu saņems Rundāles pils mūzeja direktors Imants Lancmanis. Polijas Republikas Nopelnu ordeņa kavaliera krustu saņems mākslas zinātniece Rūta Kaminska, Nopelnu ordeņa sudraba krustu saņems mūziķis Georgijs Osokins un latviešu dzejniece un tulkoŗāja Ingmāra Balode.

IGAUNIJA. 1. novembrī vēstnieks Raimonds Jansons Pērnāvā atklāja Latvijas Simtgadei veltītu Igaunijas Dārkopju asociācijas vizijas konferenci “Igaunija kā pirmā spēlētāja ES dārkopībā – kā sasniegt šo mērķi? Latvijas pieredze”. Konferencē Igaunijas un Latvijas dārkopības nozares speciālisti apmainījās ar pieredzi un dalījās ar labās prakses piemēriem. No Latvijas konferencē piedalījās Zemkopības ministrijas, Stādu audzētāju biedrības, kooperatīvās sabiedrības “Mūsmāju dārzeni”, auglķkopības saimniecību kooperatīva “Augļu nams” un biedrības “Latvijas dārknieks” pārstāvji.

DĀNIJA. 23. oktobrī Latvijas vēstniecībā notika vēstnieces Al-das Vanagas tikšanās ar Dānijas-Latvijas biedrības (*Foreningen Danmark-Letland*) enerģiskajiem un aktīvajiem dalībniekiem. Biedrība, kuru 1992. gadā izveidoja dāņi, kuŗiem bija patiesa interese par Latvijas attīstību un kuŗi vēlējās stiprināt draudzību un sadarbību starp Latvijas un Dānijas iedzīvotājiem, joprojām apvieno patiesus Latvijas draugus un atbalstītājus. Tikšanās dalībnieki iepazīstināja vēstnieci ar biedrības darbu un aktivitātēm, kā arī pārrunāja Latvijas šībrīža aktualitātes un interesējās par ekonomiskās sadarbības iespējām.

Balva piešķirta par Latvijas dokumentālā kino teorētiskās bāzes veidošanu un ilgstošu izglītojošu darbu filmu mākslā. Viņi bija tie, kuŗi 1977. gadā noformulēja Rīgas dokumentālā kino skolas jēdzienu, ar ko Latvija ir pazīstama visā pasaulē. 7. novembrī *Splendid Palace* Lielajā zālē festivālu par godu abiem mūža balvas laureātiem atklāja ar īpašu retrospekcijas seansu.

**Iznākusi grāmata
“Latvija 1918–2018.
Valstiskuma gadsimts”**

Krājums ir vācu un latviešu autoru kopdarbs par svarīgākajiem atskaites punktiem Latvijas valsts tapšanā un attīstībā, to sastādījuši Ivars Ījabs, Jans Kusbers, Ilgvars Misāns un Ervins Oberlenders. Tas ir pirmais populārzinātniskais izdevums valsts jubilejas gadā, kas cenšas aptvert visu gadsimtu kopš Latvijas valsts dibinā-

šanas tā dažādībā un pretrunīgumā, tostarp arī attīstību pēc neatkarības atjaunošanas, aplūkojot gan vēsturiskos un politiskos aspektus, gan ekonomiku, izglītību un kultūru no valsts dibināšanas līdz mūsdienām.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS GORDONS

Varenā *Rio Grande* (Lielā upe) atdala ASV no Meksikas. Upes ziemeļkrastā atrodas *El Paso* – pilsēta Teksasas pavalstī. Pretim tai – upes dienvidkrastā – Meksikas karogs plīvo pār pilsētu ar daiļskanīgu nosaukumu – *Siu-dad-Huares*. Te satiekas, var teikt, divas pasaules: no *El Paso* līdz pat Arktikai – ASV un Kanāda ir valstis – īpaši pirmā – ar saviem trūkumiem, bet abas, jāteic, sakārtotas: darbojas tiesas, parlamenti ir būtisks atsvārs (balance) izpildvarai, valda preses brīvība, ir kam sūdzēties, problēmas tiek kārtotas saskaņā ar likumu. Vai nu te nopelns ir t.s. protestantiskai darbā ētikai, kas raksturīga Ziemeļamerikai un Eiropas ziemeļvalstīm, nezina. Varbūt...

Bet upes dienvidkrastā *Siu-dad-Huares* sirgst ar klāju varmāci-

bu, noziedzības rekordu, narkotirgoņu bandu savstarpējām apšaudēm. Elle! Un tamlīdzīgas negatīvas parādības diemžēl raksturo visu Latīņameriku – no Meksikas līdz pat Ugunszemei, kur Argentīna un Čīle “raugās” uz tuvo Antarktīdu.

No mazās Hondurasas, kur valda nežēlīgs režīms, kur plosās bads un siro kriminālas bandas, dažu cilvēktiesību aizstāvju grupu ierosmē kādi 5000 izmisuši vīrieši, sievietes un bērni kājām (!) devās gājienā – trekā uz ziemeļiem ar mērķi sasniegt Savienoto Valstu robežu un nevis lūgt, bet prasīt patvērumu, “lai mūsu bērniem būtu nākotnē”. Sasnieguši Meksiku, šie 5000 noraidīja vietējo varas iestāžu piedāvājumu – provizoriski apmeties kādā provinces pilsētā, kur būs mitekļi

un darbs. “Nē, tikai uz Ameriku (ASV), skanēja atbilde. Un ASV prezidents Donalds Tramps, kas burtiski apsēsts ar bailēm no migrantiem, steidza nosūtīt 5000 kaņavīrus, robežsargus un kārtībniekus uz to robežas posmu, kuŗu vēlas sasniegt šis treks. Šaut uz migrantiem likums neļauj, bet iebiedēt un uz visiem laikiem atdināt no “infiltrācijas” – tas ir reāli.

Brazīlijā ir Latīņamerikas lielākā un potenciāli bagātākā valsts ar kolosāliem dabas resursiem un izredzēm uz augšupeju vismaz līdzīgi Indijai. Bet arī te jūtams Latīņamerikas lāsts – briesmīgi sociāli kontrasti, neizskaužama korupcija, rūdītu un arī nepilngadīgu noziedznieku bandas. “Strādnieku šķiras lolojums” – prezidents Lula par korupciju

sēž, ja nemaldos, cietumā, prezidente Russefa arī izgāzās, un tagad prezidenta vēlēšanās pārsteidzoši uzvarēja līdz tam maz pazīstamais Žairs Bolsonaru – populistis, labējs radikālis, kas sola aplūsināt visādus kreisos jau cējus un ar “dzelzs dūri” ieviest kārtību. Vērotāji spriež, ka policijas specvienības, kuŗas Bolsonaru metīs kaujā pret noziedzību, ar savu nežēlību prasīs vēl vairāk upuru. Zīmīgi, ka jaunais prezidents ir Trampa fans un jūt rakstura tuvumu.

Latīņamerikā laiku pa laikam uzrodas vīri, kuŗi solās glābt pazemoto tautu kaut kāda sociālisma vārdā, piesaucot leģendāro Simonu Bolivaru un Marksu ar Ļeņinu. Venecuēlā par tādu darba ļaužu glābēju uzmetās Hugo Čavess, pēc viņa nāves se-

koja Maduro, un tagad tur plosās bads un slimības, jo veselības aprūpe sabruka. Izmisušu bēgļu masas laužas uz Venecuēlas kaimiņvalstīm, kuŗas ar šo pieplūdumu netiek galā. Nikaragvā par cīnītāju pret diktatūru savulaik uzmetas merksists Daniels Ortega, un viņa “tautas vara” vilināja kreisus polittūristus no rietumvalstīm. Pēc raibām peripetijām Nikaragvā jau nosirmojušais Ortega atkal ir prezidents un kopā ar sievu iedibinājis despotiju, kur no kreisuma nav ne smakas.

Peru, Argentīnā, Kolumbijā apvērsumi mijas ar soda ekspedīcijām, cilvēki “pazūd bez vēsts” – skumji. Tas ir Latīņamerikas lāsts – vai vēsturiski determinēts? Zīmīgi, ka negatīvie jēdzieni “hunta” un “banānu republika” nāk no turienes...

Diasporas likums – saliedējošs un iekļaujošs

Likuma mērķi uz darbības fona

SALLIJA BENFELDE

Diasporas likums ir pieņemts, tas stāsies spēkā ar nākamā gada 1. janvāri bet, protams, tas vēl jāapstiprina Valsts prezidentam. Pamata šaubām, ka Prezidents kaut kādu iemeslu dēļ to varētu atdot atpakaļ Saeimai pārskatīšanai, nav. Tomēr joprojām gan Latvijā, gan ārpus tās ieskanas pa bažīgai balsij vai pat skan apgalvojumi, ka tāds likums nav vajadzīgs, ka tas neko nemainīs un tamlīdzīgi. Vai tiešām tā ir?

Pirms spriest par likumu, vispirms jāiepazīstas ar tajā definētajiem jēdzieniem, un pats pirmais, par kuŗu vēl pirms likuma pieņemšanas bija daudz diskusiju, ir diasporas jēdziens. Vieni uzskatīja, ka diaspora ir tikai ārpus Latvijas dzīvojošie pilsoņi, otri bija pārliecināti, ka diasporai var piederēt tikai latvieši, jo viens no likuma mērķiem, kā tas ir ierakstīts arī likumā, ir “stiprināt diasporas kā neatņemamas Latvijas sabiedrības daļas latvisko identitāti un piederību Latvijai”, turklāt vēl viens no likuma pieciem mērķiem ir “sekmēt latviešu valodas un kultūras saglabāšanu diasporā”. Pēc gaŗām diskusijām un konsultācijām ar juristiem un ekspertiem, tomēr izdevās panākt jēdziena “diaspora” definīciju.

Pieņemtajā likumā rakstīts: **diaspora** – ārpus Latvijas pastāvīgi dzīvojošie Latvijas pilsoņi, latvieši un citi, kam ir saikne ar Latviju, kā arī viņu ģimenes locekļi. Šo definīciju skaidro Elīna Pinto, Eiropas Latviešu apvienības (ELA) vicepriekšsēde: “Sākot virzīt šo likumu, mūsu virsmērķis bija – ja šādam likumam jābūt, tam jābūt saliedējošam. Ko tas nozīmē mūsu diasporas organizāciju praksē? Tas nozīmē

to, ka mums ir būtiski, lai no Latvijas netiktu atgrūsti tie cilvēki, kuŗi gan ar savu attieksmi, gan ar saviem darbiem apliecina lojalitāti pret Latviju, ir gatavi līdzdarboties gan latviešu valodas, gan kultūras uzturēšanā. Ne vienmēr šiem cilvēkiem ir Latvijas pase dažādu mūsu vēstures likoču dēļ. Ne vienmēr mēs varam arī ar dokumentiem apliecināt, ka šis cilvēks ir latvietis vai līvs. Ir būtiski tas, lai pēc šiem formālajiem kritērijiem netiktu atgrūsti cilvēki, kuŗi ir gatavi darboties Latvijas labā. Viens no diasporas kritērijiem ir tas, ka cilvēkam ir noturīga sociālā saikne. Jēdziens noturīga saikne ar Latviju ir mūsu pamatprincips. Noturīga tiesiskā saikne ir pilsoņiem. Diasporai, kuŗā var ietilpt arī trimdas pēcteči, bet kuŗiem nav Latvijas pilsonības vai arī tie ir pilsoņi, citautiešu pēcteči, kuŗi nav latvieši, ir šī noturīgā sociālā saikne. Šis likums, kuŗā diasporas definīcija ir plaša, nostiprina arī Satversmes principu, ka latviešu tautai nav ģeogrāfisku robežu, bet tā arī paplašina Pilsonības likumu, to nekādā veidā neapdraudot. Svarīgs ir virsmērķis: saliedēt un arī ļaut diasporas organizācijām ikdienā strādāt ar cilvēkiem, neatkarīgi no tā, vai pie durvīm viņiem ir pārbaudīta pase, vai viņam ir izsniegts “latviešu ģenētiskais tests”. Mūsdienās šie jēdzieni mainās, tie maina robežas. Mums ir svarīgi, ka ir cilvēks, kuŗam ir Latvijas izcelsme, kuŗš ar savu aktīvo attieksmi parāda lojalitāti pret Latviju, kuŗš ir gatavs ieguldīt tās ekonomikā vai kultūras uzturēšanā. Šo lojālo cilvēku atbalstītāju loks Latviju tikai stiprina un nekādā veidā neapdraud.”

Tātad likumam ir jāsaliedē ārpus Latvijas dzīvojošā diaspora, jāiekļauj Latvijas valsts uzmanības un rūpju lokā. Protams, diaspora nav biedrība, kuŗā kādam obligāti jāiestājas vai no kuŗas nāksies izstāties. Tas ir cilvēku kopums, uz kuŗu attiecas šī definīcija. Ja cilvēks negrib sevi uzskatīt par diasporas daļu un uzskata, ka viņš neinteresē tas, kas valstī un ar valsti notiek, tā ir viņa brīvā izvēle – viņš nepiedalās un neinteresējas, viņš pasīvā diasporas daļa.

Likuma mērķi un darbības joma

Jau pieminēju (*skat. 7. lpp.*) divus no pieciem likuma mērķiem, un skaidrības labad te ir visi likumā minētie mērķi:

- 1) stiprināt diasporas kā neatņemamas Latvijas sabiedrības daļas latvisko identitāti un piederību Latvijai;
- 2) nodrošināt diasporai iespējas brīvi veidot, uzturēt un stiprināt saikni ar Latviju;
- 3) sekmēt latviešu valodas un kultūras saglabāšanu diasporā;
- 4) izstrādāt un īstenot sistēmisku un pastāvīgu diasporas atbalsta politiku un pasākumus, kuŗi veicina diasporas latvisko identitāti un saikni ar Latvijas kultūru, ekonomiku, tautsaimniecību un zinātni, latviešu valodas, kultūras un tradīciju pieejamību diasporai un nodrošina labvēlīgus apstākļus remigrācijai (turpmāk – diasporas politika);
- 5) atbalstīt un veicināt diasporas pilsonisko un politisko līdzdalību.

Tikpat svarīgi ir zināt, kāda ir likuma darbības joma. Likuma 3. pants nosaka:

- 1) diasporas lomu Latvijas valstī un tiesību sistēmā, Latvijas un diasporas sadarbības pamatprincipus, diasporas politikas uzdevumus un diasporas atbalsta virzienus, veidus, kādos nodrošināma diasporas līdzdalība lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, kā arī diasporas politikas īstenošanā iesaistītās personas un to kompetenci konkrētā diasporas politikas nozarē;
- 2) pamatprincipus finansējuma piešķiršanai diasporas un remigrācijas iniciatīvām, līdzdalībai lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē;
- 3) diasporas un remigrācijas atbalsta pasākumus.

(Turpinājums 7. lpp.)

PĒDĒJĀ BRĪDĪ

13. Saeimas priekšsēde – INĀRA MŪRNIECE

6. novembrī uz savu pirmo sēdi sanāca jaunievēlētā 13. Saeima. No 12. Saeimas deputātiem jaunajā sasaukumā pārvēlēti 34 deputāti, 66 parlamentārieši ir jauni. Uz Saeimas priekšsēdes amatu bija izvirzīta 12. Saeimas priekšsēde Ināra Mūrniece (VL-TB/LNNK) un Jaunās konservatīvās partijas deputāte Dagmāra Beitnere-Le Galla.

Balsojumā par 13. Saeimas priekšsēdi balsu vairākumu ie-

guva Ināra Mūrniece. Balsu skaitīšanas komisijas vadītājs Richards Kols (VL-TB/LNNK) paziņoja, ka Mūrnieci atbalstīja 44 deputāti, bet Beitnere-Le Galla – 32 parlamentārieši. Kopumā balsojumā piedalījās 77 deputāti, bet viena vēlēšanu zīme tika atzīta par nederīgu.

Ināra Mūrniece pateicās par atbalstu un uzsvēra, ka savus pienākumus veiks pēc labākās sirdsapziņas.

DAIGA MAZVĒRSĪTE, speciāli *Laikam* un *BL*

ATDOT DZĪVĪBU PAR TĒVZEMI!

Dziedātājtauta – latvieši – izsenis var būt lepni par saviem tautiešiem, spožu balsu īpašniekiem, kuŗi mūsu valsts vārdu un apliecinājumu par tās talantīgajiem pavalstniekiem aiznesuši tālu plašajā pasaulē. Diemžēl daži no viņiem nepelnīti piemirsti, tostarp izcilais tenors Jānis Vītiņš, kuŗa personā apvienojās mūzikālās dāvanas un nesalauzams patriotisms. Kad mūsu Tēvzemē 1940. gadā iesoļoja padomju okupanti, dziedonis pievienojās kustībai *Tēvijās sargi*, pirms tam savu varonību apliecinot Latvijas brīvības cīņās. Komūnistu Vītiņu notiesāja par “dzimtenes” nodevību, ieslodzīja un nošāva. Pirms nāves viņš izlūdzies iespēju nodziedāt Andrē Šenjē āriju no Umberto Džordano slavenās operas – franču revolūcijas laika dzejnieka skumjais dzīves noslēgums sakrita ar Jāņa Vītiņa likteni...

Pēc priekšnesuma Helsinku operā 1933. gadā recenzijā Jānis Vītiņš nosaukts par vienu no Viduseiropas labākajiem dziedoņiem – toreiz viņš Somijas mūzikas mīļotājiem dziedāja Hermani Pēterā Čaikovska operā *Piķa dāma* un turpināja Helsinkos uzstāties līdz 30. gadu beigām. “Vītiņa vienkāršā, bet izteiksmīgā spēle pelna sevišķu ievērību. Viņa balss ir ļoti daiļskanīga. Hermaņa lomas tēlojumā, īpaši pēdējā ainā, viņš panāca satriecošu iespaidu. Kavardosi lomā (*Toska*) Vītiņa balss skanēja lieliski. Simpātisks Radamesa (*Aida*) tēlojums un dziedājums,” toreiz rakstījis recenzijā. Savas neilgās dzīves laikā tenors paguvis iestudēt gandrīz 40 galvenās lomas pazīstamākajās operās, kuŗu vidū bija kā Pučīni un Verdi liedarbi, tā krievu komponistu klasika. Zīmīgi, ka sevišķi spožs Vītiņš bijis Vāgnera operu iestudētājs, šādā ampluā būdams ļoti pieprasīts Vācijas teātros, kas ārzemniekam bija liela atzinība. Līdzīga veiksmē piemeklēja Vītiņa laikabiedrus, tenorus Marisu Vētru un Artūru Priednieku-Kavaru, kas ar savām balsīm piešķandināja visus lielākos Vakarēiropas operu namus, dzimtenē palikdami samērā reti viesi. Tas skaidrojams ar toreizējo Rīgas Baltā nama vadības jucekliģo politiku personāla jautājumos un nespēju maksāt pietiekami augstus honorārus populāru mākslinieku piesaistei. Taču, kad 1938. gadā Latvijas Nacionālajā operā atkārtoti tika iestudēta opera *Andrē Šenjē*, Jānis Vītiņš piekrita atkal dziedāt titullomu. Tieši ar šo Džordano operu sākās viņa uzvaras gājiens – kad 1928. gadā opera *Andrē Šenjē* Rīgā tika iestudēta pirmoreiz, Vītiņš debitēja titullomā, acimirkli savaldzinot publiku ar savu skaisto balsi. Skatītāji tūdaļ novērtēja viņa daudzsološo talantu, jūsmoja par jaunā dziedoņa pievilcīgo izskatu, arī kritiķi uzteica tenoru, kuŗš “spidoši izturēja grūto pārbaudījumu, parādīdams savas balss izcilās īpašības” un “īsā laikā izveidojies par ievērojamu spēku”. Toreizējais opernama diriģents Emīls

Kupers, sajūsmināts par Vītiņa sniegumu, skubināja jauno skatuves mākslinieku doties studēt dziedāšanu uz Itāliju un ieteica profesoru Džuzepi Anselmi Neapolē. Iepriekš pie viņa meistariību bija slīpējis arī Mariss Vētra. Vītiņš ar Anselmi ļoti sadraudzējās, un, pats galvenais, italiešu vokālā skola jūtami bagātināja latviešu dziedoņa balsi – jau gadu pēc 1929. gadā uzsāktajām studijām Jānis Vītiņš nodziedāja Rūdolfā lomā Pučīni operā *Bohēma* visu tenoru ilgotajā pilsētā Milānā!

Šautene un opera

Ceļš uz skatuvi Vītiņam sākās kuŗa gados, dziedot strēlnieku vokālajā kvartetā. Maz ziņu par viņa interesēm bērībā, taču skaidrs, ka tēvs Fricis savu bērnu – Kārļa, Jāņa, Billes un Matildes izglītībai spēkus nežēloja. Tagad šo Vītiņu dzimtas mājas – Aizputes novada Cīravas pagasta *Pullas* – stāv tukšas un pussabrukūšas, taču gadsimta sākumā tur valdīja rosība. 1894. gada 14. oktobrī dzimušais Jānis mācījies Rāvas pamatskolā, tad devies uz Liepāju, kur iestājies Činkas ko-

merciskolā. Ir ziņas, ka vidusskolu Vītiņš kā eksterns beidzis jau Tērbatā. Tad iestājies Pleskavas praporščiku skolā un 1915. gadā sācis dienestu Krievijas armijā. Kalpojis 9. Urālu kājnieku pulkā, bet no 1917. gada – smagās artillerijas 2. atsevišķajā divizionā, ticis apbalvots ar Jura krustu. Arī Jāņa brālis Kārlis Vītiņš cīnījās Pirmajā pasaules kuŗā, kur guva 13 ievainojumus.

Pēc tam, kad Jānis 1919. gada februārī tika mobilizēts Latvijas nacionālajā armijā, viņš dienējis vispirms pie Ģenerālstāba kā ze-

messargu organizētājs un apmācītājs. Vēlāk – jaunformējamajos spēkos un atsevišķā bataljonā. Kad Liepājā tika izveidota Tautas padome, Vītiņš kļuva par tās locekli sociāldemokrātu frakcijā. Jūnijā viņš norikots par Rīgas brīvprātīgo rotu formētāju un vēlāk iecelts par pirmo šādas rotas komandieri. Bijis arī militārās policijas priekšnieks, tad pārvietots uz Daugavpils pulku.

Bermontiādes laikā Vītiņš tika kontuzēts kaujās uz Jelgavas šosejas. “Visvaronīgākais kuŗavīrs, visu kareivju iemiļots,” šādus epitetus kolēģam vēltījis tenors Mariss Vētra savās atmiņās, un abiem iznācis kopā ne tikai koncertēt, bet arī dienēt. Pirms gūt uzvaras uz operas skatuves, Jānis Vītiņš savu drosmi un vīrišķību pierādīja arī cīņā pie Spilves pļāvām, kad atkal tika ievainots.

Kā liecina literātūra par Bermontiādi, tad 1919. gada novembrī Bolderājas rajonā virsleitnants Vītiņš rotas priekšgalā zem ienaidnieka visādu ieroču uguns pārgājis straujā uzbrukumā, foršēdams klaju lauku, ieņēma pretinieku nocietinājumus un, nebēdādams par gūto ievainojumu, palika savā vietā, lai ar labi mērķētu uguni apklusinātu bermontiešu ložmetējus. Pateicoties Vītiņam, citas viņa bataljona rotas bez sevišķiem zaudējumiem varēja sekmīgi attīstīt tālāko uzbrukumu, un tieši par Spilves pļāvās izrādīto varonību virsleitnants apbalvots ar Lāčplēša ordeni.

Nolicis kuŗa šauteni un zobenu, Vītiņš izvēlējās maigākus ieročus – dailes spēku. 1920. gadā demobilizējies, viņš iestājās Latvijas konservatorijā, lai studētu dziedāšanu konservatorijā pie Ernesta Vitinga, un kļuva par koristu Nacionālajā operā. Drīz vien jaunajam virsniekam jau uzticētas mazas lomiņas. Par pirmo nopietno iznācienu kļuva Vilhelms operā *Minjona*, un tad negaidot opereteātra galvenais diriģents Kupers palūdza Jānim dziedāt Radamesu *Aidā* saslimušā Rūdolfā Bērziņa vietā. Nopietnu darbu pie balss skološanas tenors turpināja arī no Romas atbraukušā pedagoga, profesora Einara Feiringa vadībā, un par lūzumu viņa gaitās kļuva minētā Andrē Šenjē loma.

Skaņuplatēm nebija laika

Ar milzu darbaspējām un spožu talantu apbruņojies Vītiņš, no dabas apbalvots ne tikai ar daiļu balsi, bet arī glītu izskatu, “devās uzbrukumā” Eiropas opereteātriem – pēc turnejas pa Dienvidslāviju sekoja darba piedāvājumi no vairākām koncertaģentūrām. Laikā no 1931. līdz 1937. gadam latviešu dziedonis ar skatuves vārdu *Jan Wittin* uzstājies daudzviet Vācijā – Berlīnes Tautas operā, Desavā, Leipcīgā, Œelnē, Duisburgā, Štetinā, Breslavā, Essenē, kā arī Čehijā, Šveicē, Holandē. Viņa arsenālā bija ne tikai galvenās tenoru lomas operās, Vītiņš labprāt dziedāja arī operešu iestudējumos.

(Turpinājums sekos)

Jānis Vītiņš – Andrē Šenjē portrets

Radamesa lomā Džuzepes Verdi operā “Aida”

Hosē izrādē “Karmena”

Itālijā ar prof. Anselmi ģimeni. 1928. gads

Diasporas likums – saliedējošs un iekļaujošs

(Turpināts no 5. lpp.)

Diasporas politika un tās uzdevumi

Grūti izcelt kādu vai kādus atsevišķus diasporas politikas uzdevumus no likumā 4. pantā minētajiem 13 uzdevumiem. Gan latviešu valodas apgūšanas iespējas nodrošināšana, gan tas, ka jānodrošina Latvijas un diasporas kultūras izpaušmju pieejamība, gan tas, ka diaspora ir jāinformē un jāiesaista ar diasporu saistītu politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu izstrādē un jānodrošina sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu un pakalpojumu pieejamība diasporai un ārvalstīs atbalstīt ar diasporu saistītu sižetu, raidījumu un citu materiālu veidošanu un publiskošanu, tāpat kā vēl daudzas citas lietas, ir vienlīdz svarīgas, tādēļ vēlreiz citāts no likuma:

1) atbalstīt un veicināt uz diasporu vērstas iniciatīvas un sadarbības formas, radot labvēlīgus apstākļus diasporas saiknes veidošanai ar Latviju un remigrācijai;

2) nodrošināt diasporas locekļiem iespēju apgūt latviešu valodu, kā arī izzināt Latvijas vēsturi, valsts iekārtu un pārvaldību, latviešu kultūru un tradīcijas formālas un neformālas izglītības ceļā;

3) veicināt latviešu valodas, arī latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida, un lībiešu valodas saglabāšanu, aizsardzību un attīstību diasporā;

4) atbalstīt latviskās identitātes nostiprināšanu, Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu diasporā, arī diasporas vēstures un kultūras mantojuma saglabāšanu;

5) veicināt Latvijas un diasporas kultūras izpaušmju pieejamību;

6) veicināt diasporas atspoguļošanu sabiedriskajā pasūtījumā, nodrošināt sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu un pakalpojumu pieejamību diasporai un ārvalstīs atbalstīt ar diasporu saistītu sižetu, raidījumu un citu materiālu veidošanu un publiskošanu;

7) informēt diasporu par diasporas politiku un tās īstenošanu;

8) atbalstīt diasporas pašorganizēšanos un diasporas organizācijas;

9) veicināt diasporas locekļu un diasporas organizāciju iesaisti ar diasporu saistītu politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu izstrādē;

10) nodrošināt diasporas locekļiem valsts pārvaldes pakalpojumu pieejamību, kā arī informēt par to;

11) atbalstīt un veicināt diasporas pilsonisko un politisko līdzdalību normatīvajos aktos noteiktajā apjomā;

12) atbalstīt diasporas sadarbību ar Latviju tautsaimniecības, izglītības un zinātnes jomā;

13) veicināt diasporas iesaisti Latvijas tautsaimniecības, eksporta un investīciju attīstīšanā un veicināšanā, zināšanu un tehnoloģiju pārnesē, valsts pārvaldē, pētniecībā un izstrādē.

Diasporas politiku atbilstoši savai kompetencei, iesaistot diasporas locekļus, diasporas organizācijas un citas fiziskās un juridiskās personas saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu, īsteno gan

Foto: Nils Ebdens

ministrijas – Ārlietu ministrija, Ekonomikas ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Kultūras ministrija, Labklājības ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Iekšlietu ministrija, Veselības ministrija, gan arī Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (NEPLP), plānošanas reģioni, pašvaldības un citas valsts pārvaldes institūcijas.

Citiem vārdiem sakot, diasporas politikas īstenošanā iesaistās plašs valsts un pašvaldību institūciju loks.

Ļoti svarīgs šajā likumā ir tā 9. pants – Diasporas līdzdalība diasporas politikas izstrādē un īstenošanā. Tas paredz, ka:

(1) Diasporas locekļiem un diasporas organizācijām ir tiesības piedalīties diasporas politikas izstrādē un īstenošanā, citstarp:

1) iesaistoties ar diasporas politiku saistītu politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu izstrādē normatīvajos aktos par sabiedrības līdzdalību attīstības plānošanas procesā noteiktajā kārtībā;

2) darbojoties Diasporas konsultatīvajā padomē atbilstoši tās nolikumam;

3) izstrādājot un īstenojot ar diasporas politiku saistītus projektus un iniciatīvas, kā arī piedaloties citos līdzīga veida pasākumos.

(2) Diasporas organizācijas, kuŗas darbojas ārvalstīs un ir reģistrētas Latvijā, tiesību apjoma ziņā ir vienlīdzīgas ar diasporas organizācijām, kuŗas darbojas un ir reģistrētas Latvijā, to normatīvo aktu izpratnē, kuŗi regulē attiecīgo organizāciju darbību Latvijā.

Diasporas balss jeb Konsultatīvā padome

Neapšaubāmi Konsultatīvajai padomei būs ļoti svarīga loma Latvijas valsts un diasporas sadarbībā, jo tā būs padomdevēja institūcija, kuŗas mērķis ir veicināt saskaņotu diasporas politikas izstrā-

di un tās ikgadējo prioritāšu noteikšanu, kā arī diasporas politikas īstenošanu un novērtēšanu. Par Padomes darba organizēšanu būs atbildīga Ārlietu ministrija, bet sastāvu un nolikumu apstiprinās Ministru kabinets. Uzreiz jāteic, ka tas ir viens no svarīgākajiem Diasporas likuma punktiem, jo var apstiprināt pavisam formālu sastāvu ar labi zināmiem uzvārdiem, bet šie cilvēki dažādu iemeslu dēļ var nespēt savu darbu veikt pilnvērtīgi.

Jau pēc likuma pieņemšanas Ārlietu ministrijas parlamentārā sekretāre Zanda Kalniņa-Lukaševica sacīja, ka Saeima galīgā lasījumā pieņēma Diasporas likumu, kas palīdzēs gan stiprināt

sadarbību ar mūsu cilvēkiem ārpus Latvijas, gan atgriezties Latvijā. Tagad jāsteidz pamatīgi izstrādāto likumu pārvērst konkrētos, praktiskos darbos. Bet Elīna Pinto atgādināja: “Ar likuma pieņemšanu nekas pats par sevi nebeigsies un nesāksies, bet gan tiks iezīmēts pagrieziena punkts tajā, kā sevi definējam kā tautu – paļaujos uz to, ka mūsu pamatvērtības ir saliedētība, nevis šķelšanās, spēja tvert iespējas augt, nevis no tām norobežoties.”

Gan Elīnas Pinto, gan Zandas Kalniņas-Lukaševicas sacītais nozīmē, ka Ministru kabineta noteikumi, kuŗi jāizstrādā un kuŗi Diasporas likuma īstenošanai vajadzīgi tieši tāpat kā jebkura likuma

īstenošanai, nebūs mazāk svarīgi un nozīmīgi kā pats likums.

Ārpus jau pieminētajiem Diasporas likuma punktiem tajā ir vēl ne viens vien ļoti svarīgs punkts – piemēram, 11. pants. Latviskās identitātes un piederības Latvijai stiprināšana, latviešu valodas saglabāšana, kultūras izpēte un saglabāšana; 12. pants. Diasporas tiesību un interešu aizsardzība ārvalstīs; Mērķtiecīga diasporas iesaistīšana Latvijas tautsaimniecības, valsts pārvaldes un zinātnes attīstīšanā; Diasporas pilsoniskās un politiskās līdzdalības veicināšana vai 15. pants. Atbalsts remigrācijai.

Tikpat svarīgs ir likuma pants, kas nosaka finansējuma nodrošināšanu diasporas politikas īstenošanai – proti, diasporas politiku financē no valsts budžeta līdzekļiem, paredzot pienācīgu, ilgtermiņā plānojamo, diasporas skaitliskā sastāva un aktivitāšu dinamikai pielāgojamu finansējumu. Diasporas politiku var financēt arī no citiem avotiem. Ar vārdu sakot, šajā likumā nav svarīgu vai nesvarīgu pantu. Un tā īstenošana vienlīdz būs atkarīga gan no valsts, gan no diasporas. Un te vietā ir atgādināt Elīnas Pinto sacīto, kas attiecas gan uz konkrēto likumu, gan uz likumdošanas praksi Latvijā: “Praktiskie pasākumi stāsies spēkā tikai pēc attiecīgiem grozījumiem speciālajos likumos, kuros var subjektu loku noteikt skaidri un precīzi, kur tas jau nav izdarīts. Bet kopumā mani visos jautājumos likumdošanas procesā Latvijā šokē, ka likumi tiek radīti ar nelokāmu pārliecību, ka cilvēki krāpsies, un attiecīgi top kā sankciju gūzma, nevis “iespejojošs” satvars darbam. Nelabticīgi likumpārkāpēji ir būtisks mazākums, un tie nedrīkst veidot attieksmes pamatu starp valsts varu un sabiedrību. Kā citādi lai sagaidām cilvēku iesaistīšanos valsts varai, ja otrā virzienā valda pilnīga paranoja?”

Tādēļ sekosim līdzī gan Ministru kabineta topošajiem noteikumiem, gan tam, kā Saeima un valdība īsteno Diasporas likumu.

Notiek “Kolekcijas dienas”

Aicina Latvijas Nacionālā bibliotēka un mūzejs *Latvieši pasaulē*

Šī gada 9. un 10. novembrī, atvārtējot unikālu digitālu vēstures liecību kolekciju “Migrācija”, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā notiks Kolekcijas dienas, kas veltītas migrācijas temai padomju laikā.

Gandrīz katram latvietim, kuŗš dzīvojis padomju Latvijā, ir atmiņas par vēstulēm un pakām, ko aizokeāna radi sūtījuši vai nu viņu pašu, vai paziņu ģimenēm. “Kolekcijas dienas” ikviens ir aicināts dalīties ar savām atmiņām par saziņu ar ārzemju radiem padomju laikā, atnesot uz LNB kādu priekšmetu, fotografiju vai vēstuli, kas palīdzētu šo stāstu izstāstīt. Pasākuma laikā darbinieki un brīvprātīgie palīgi no mūzeja *Latvieši pasaulē* atnestās liecības profesionāli digitalizēs, tādējādi nodrošinot pieejamību nākamajām paaudzēm. Daloties

ar piemiņas lietām, jūs palīdzēsiet atklāt paaudzēs glabātus stāstus, kā arī vairoto mūsu visu izpratni par latviešu migrācijas

apjomiem, tendencēm un vēsturi. Visas atnestās vēsturiskās liecības pēc digitalizēšanas tiks atdotas to īpašniekiem.

DĀRTA DINDUNE

(Turpinājums no Nr. 41)

Ko varam mācīties?

Protams, šie ir vien daži no daudzajiem svarīgajiem vēstures notikumiem, kas veidojuši valstis un to attīstību. Daudzas vēstures liecības nemaz nav spējušas stāstīt par piedzīvoto, iespējams, brīžiem apzināti vai nejauši slēptas, tomēr par vēsturi aizmirst nedrīkst, par to ir jārunā, tā ir jāpēta. Iespējams, arī Latvija var pārņemt somu aizrautību un azartu, veidojot biedrības, kas aicinātu cilvēkus interesēties par savas dzimtas un tautas vēsturi, un piedāvāt sakārtotus un brīvi pieejamus vēstures datus. Turpinot iepazīt Latviju un Somiju jau otrajā aprakstu sērijas "Ziemeļu sapnis? Latvijas nākotne Somijas pēdās" stāstā būs iespēja uzzināt, cik tad lielas ir mūsu algas? Cik labi dzīvojam, cik bagāti esam un kādus nodokļus maksājam?

Rokās ir milzīgs spēks

Vai Somijā ir lielākas algas? Jā, bet tur ir arī lielāki nodokļi gan darba algai, gan pakalpojumiem, gan precēm un īpašumiem. Lielāki nodokļi ir pilsētās nodarbinātajiem, nedaudz mazāki – laukos un valsts Ziemeļos. Dažas pašvaldības ir bagātākas, citas ne tik ļoti. Jau otrajā no septiņiem stāstiem aprakstu sērijā "Ziemeļu sapnis? Latvijas nākotne Somijas pēdās" var iepazīt Somiju un var iepazīt arī Latviju, un censties meklēt kādu risinājumu Latvijas attīstībai. Ko varam mācīties no Somijas nodokļu sistēmas un cik tad lielas īsti ir mūsu, cik – viņu algas?

Šogad Latvijas nodokļu piedzīvojamā reformu, arī strādājošo algu aprēķins mainījās. Nu ir paaugstināta minimālā alga – no 380 eiro mēnesī uz 430. Ieviests arī progresīvais iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN). Ja līdz šim no darba algas visi maksāja 23 procentus, tagad IIN lielums atkarīgs no darbinieka ienākumiem.

Ja mēnesī ienākumi nepārsniedz 1667 eiro vai 20 004 eiro gadā, tad ikmēneša algai piemērojas IIN 20% apmērā. Savukārt, ja ienākumu apjoms mēnesī no 1668 līdz 4583, tad no algas jāmaksā jau 23%. Ja pārsniedz šos 4583 eiro mēnesī jeb 55 000 eiro gadā, tad iedzīvotāja ienākuma nodokļa (IIN) apmērs ir augstākajā noteiktajā 31,4 procentu apjomā.

Jāpiemin, ka neapliekamais minimums, kurš piemērojas darbiniekiem, kuriem darba alga mēnesī nepārsniedz tūkstoš eiro, 2018. gadā ir 200 eiro. Ja ienākumi nepārsniedz 440 eiro mēnesī, tad atvieglojums pilnā apjomā, ja pārsniedz – neapliekamā minimuma apjoms samazinās. Arī atvieglojums par apgādībā esošu personu pieaudzis līdz 200 eiro, un pacelts arī pensionāra neapliekamais minimums no 200 līdz 250 eiro mēnesī. Tiesa gan, pensionāriem, kas turpina strādāt, tas neko nemainīs, jo strādājošie pensionāri šo atvieglojumu nesāņem.

Vai šādas pārmaiņas bija vajadzīgas? "Jā, es domāju, ka bija," atbild Stokholmas Ekonomikas augstskolas Rīgā Ekonomikas departamenta vadītājs Mortens Hansens (*Morten Hansen*). Par nodokļu re-

formu daudz diskutēja, un tās pamatideja nomainījās. Galvenais joprojām bija mazināt nevienlīdzību iedzīvotāju ienākumu atšķirībā: "Šobrīd ir tā saucamais progresīvais nodoklis, taču tam nav īpaši liela nozīme. Atšķirība starp 20 un 23 – būtībā gandrīz nekas. 31,4% attiecas tikai uz nelielu sabiedrības daļu." Ekonomists atgādina, ka lielas pārmaiņas tās nav, bet visu laiku jau arī nav vajadzīgas lielas pārmaiņas, un, kā nodokļu sistēma

maksājuši kā Latvijā, tā Somijā, attiecīgi 2017. gadā valsts budžeta ienākumi Latvijā sasniedza aptuveni 8,3 miljardus eiro, bet Somijā – 97,2 miljardus eiro.

Šeit jāpiebilst, ka, lai gan Somijas nodokļu administrācija ir informēta gan par katras personas progresīvo nodokli, gan ienākumu apjomu un varētu domāt, ka Somijā ar nodokļu iekasēšanu problēmu nav – 2016. gadā veiktajos ēnu ekonomikas auditos atklājās, ka

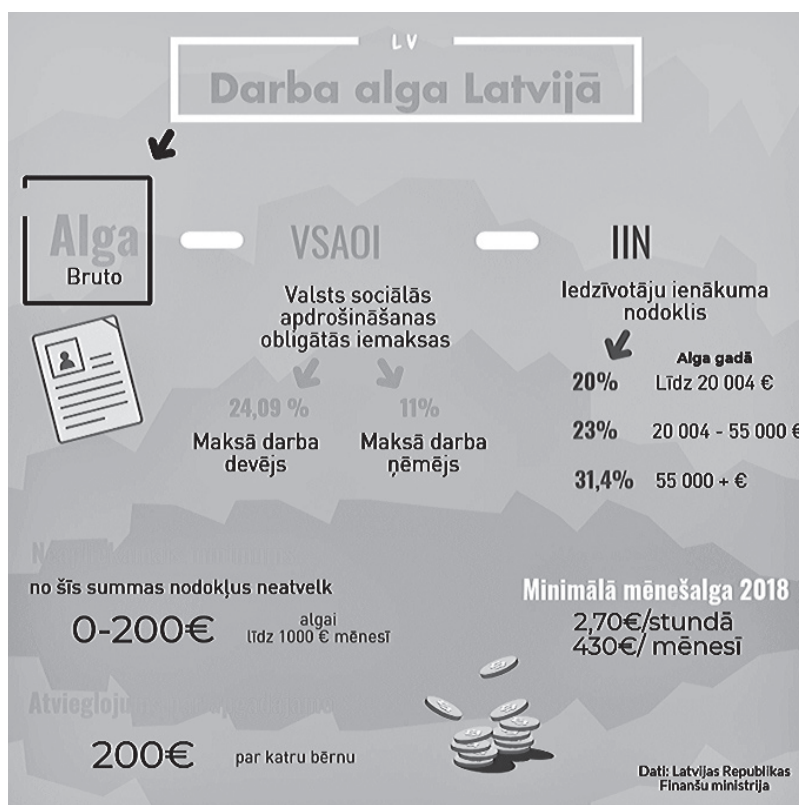
algas lapā nav iespējams noteikt, cik viņš no tās maksā nodokļos. Katram darbiniekam algas nodokļa apmērs atšķiras. To ietekmē kopējie ienākumi, dzīvesvieta, apgādājamo skaits. Vēl no algas jāmaksā arī Sociālās apdrošināšanas nodoklis, kas paredzēts pensijas uzkrājumam, bezdarbnieka, slimības un citiem pabalstiem. Tiem, kuru ienākumi gadā pārsniedz 14 tūkstošus, ik mēnesi 2,5%, bet ne vairāk kā 163 eiro gadā jāmaksā sabiedriskās apraudes nodoklim – par sabiedrisko televīziju, radio.

Katram darbiniekam jābūt nodokļu kartei. Tur rakstīts, cik procenti darba devējam jāietur no darbinieka algas. Turklāt nodokļus mēdz iekasēt ne tikai valsts un pašvaldības, bet arī luterāņu vai pareizticīgā baznīca.

Kā šāda nodokļu sistēma darbotos Latvijā? Vai tā mazinātu nevienlīdzību iedzīvotāju ienākumos? Ekonomists Mortens Hansens (*Morten Hansen*) saskata citu problēmu: "Man uzreiz jādodomā par Latvijas realitāti. Būšu jauks – cilvēki ļoti labi māk optimizēt nodokļus. Baidos, ka varu iedomāties kādu, kas strādā Rīgā, bet sapratis – Hei, es taču varu kā oficiālo adresi

ņemtajiem ienākumiem un nodokļu apmēru, kas atskaitīti. Cilvēkam jāpārbauda, vai viss sakrīt, ja viss apkopots pareizi, nekas nav jādara, ja ne – jāveic labojumi un tāpat ar pasta starpniecību jāinformē Nodokļu administrācija. Ja noteikto atbildes došanas laiku nokavē, jāmaksā 50 eiro liela soda nauda. Administrācija lēmumu pieņem decembrī, tad arī uzzina, vai nodokļu maksātājs saņems nodokļos pārmaksāto naudu atpakaļ, vai nāksies piemaksāt trūkstošo summu. Lai gan atsūta arī informatīvu grāmatiņu, kurā aprakstīts, kā nodokļu deklarāciju pareizi pārbaudīt un aizsūtīt, ja tomēr to aizpildi nepilnīgi vai nepareizi – pārmaksu neatmaksā.

Arī Latvijā, iesniedzot nodokļu deklarāciju, būs jāpiemaksā, ja nodokļos samaksāts par maz, taču ja pārmaksāts un deklarāciju neiesniedz – pats esi vainīgs. Kā skaidro Kristīne Augstkalne-Jaunbērziņa: "Vienlaikus norādām, ka liela daļa nodokļu maksātāju saņem nodokļa pārmaksu, kas ir saistīta ar veiktajiem maksājumiem par izglītību, medicīnas vai zobārstniecības pakalpojumiem, ziedojumiem. Ņemot vērā, ka VID nav pieejama visa

darbosies – to tā īsti varēs saprast vien pēc laika, taču Mortens Hansens ir skeptisks: "Ja jau tā tiešām būtu tik veiksmīga lieta, daudzas valstis būtu ko līdzīgu ieviesušas, taču – tā nav."

Cik tev liela alga?

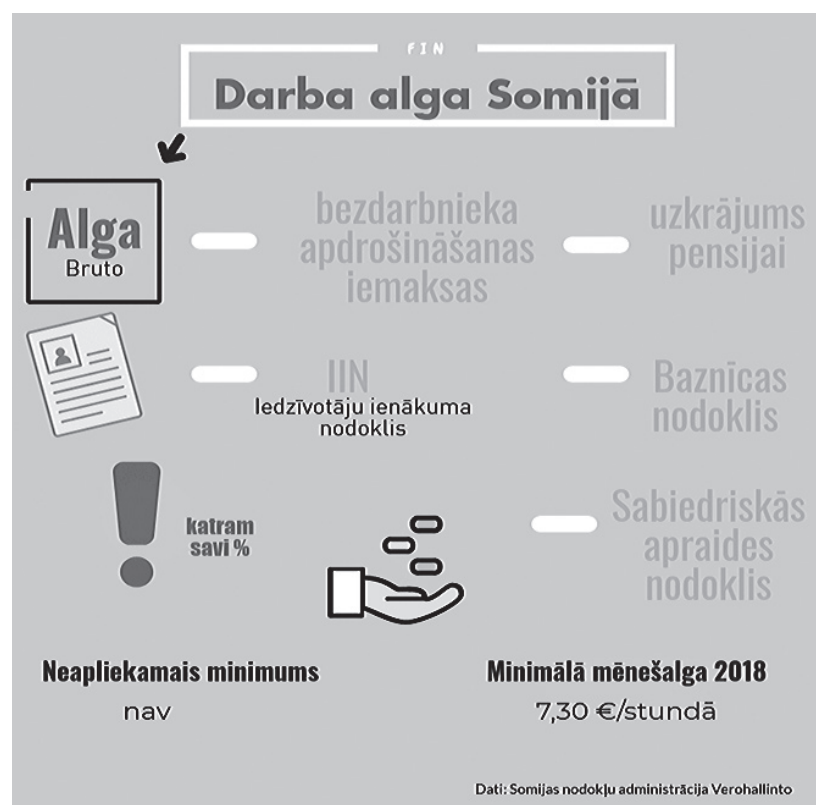
Somijā minimālā darba alga ir 7 eiro un 30 centi stundā. Ja pieņemam, ka četras nedēļas, 5 dienas nedēļā un 8 stundas dienā strādājošais saņem minimālo algas likmi, tad mēnesī pirms nodokļu nomaksas darbinieks saņem 1 168 eiro, kas ir nedaudz vairāk nekā Latvijas vidējā mēnešalga, šogad 926 eiro apmērā. No 2018. gada minimālā alga Latvijā ir paaugstināta par 50 eiro, bet 2017. gadā 370 eiro mēnesī vai mazāk saņēma apmēram 153 tūkstoši darbinieki.

Kopumā šī gada janvārī Latvijā bija nodarbināti 895,5 tūkstoši cilvēku vecumā no 15 līdz 74 gadiem, savukārt Somijā strādāja aptuveni 2,5 miljoni jeb aptuveni 69% iedzīvotāju. Nodokļus iedzīvotāji

problēmas ar ienākumu deklarēšanu ir gan taksistu biznesā, gan frizētavās un celtniecībā. Manāmi uzlabojumi būvniecības jomā, kas saistīti ar izmaiņām – kopš 2014. gada 1. jūlija visiem celtniecības jomā strādājošajiem Valsts nodokļu administrācijai jāiesniedz darba līgums, jāinformē arī par uzņēmumā vai objektā nodarbināto personu skaitu, un 2016. gadā celtniecībā veica vien 478 auditus, lai tikai pārliecinātos, ka šī informācija ir paziņota. Lai par problēmām ar nodokļu administrāciju vai citām iestādēm nebūtu jāuztraucas, jāsaprot, kādi nodokļi no darba algas tad jāmaksā.

Cik tu pelni?

Ja Latvijā vēl ir diezgan viegli saprast, ka darbiniekam no algas atskaita nu jau progresīvo iedzīvotāja ienākuma nodokļa likmi un Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas 11% lielumā, tad Somijā šī sistēma ir atšķirīga – bez ieskatīšanās katra darbinieka

norādīt kādu zemu nodokļu pašvaldību, kur dzīvo mans onkulis! – Būtu daudz cilvēku, kas sistēmu izmantotu ļaunprātīgi, un Latvijai ar to būtu jāuzmanās."

Saskaitīt un atņemt

Jāņem vērā, ka gan Latvijā, gan Somijā ir iespēja arī atgūt pārmaksātos nodokļus. Latvijā, piemēram amatpersonām un saimnieciskā darba veicējiem ikgadējās nodokļu deklarācijas ir jāiesniedz obligāti, citi to var darīt brīvprātīgi, tādējādi atgūstot pārmaksāto iedzīvotāja ienākuma nodokli vai atmaksu par citiem attaisnotajiem izdevumiem, kā izglītība vai veselība.

Somijā ir nedaudz citādi. Viņi rūpīgāk analizē nodokļu deklarācijas un maksājumu veikšanu. Katrs nodokļu maksātājs aprīlī pa pasta no Somijas nodokļu administrācijas *Verohallinto* saņem jau aizpildītu nodokļu deklarāciju. A4 izmēra aploksnē atsūta uz četrām kopā sastiprinātām lapām apkopotu informāciju par iepriekšējā gadā sa-

informācija par nodokļu maksātāju šādi veiktajiem maksājumiem, izņemot nodokļu maksātājus, kuri regulāri krāj visus čekus ar mobilo aplikāciju, tad VID nav iespējas automātiski veikt nodokļu pārmaksas atmaksu. VID tiešām noorganizējis savu darbu tā, lai liela daļa informācijas par personu izdevumiem būtu pieejama automātiski, līdz ar to cilvēkam pašam deklarācijā atliek aizpildīt tikai trūkstošo, piemēram, čekus par zobārsta apmeklējumu būs jāpievieno pašam, bet informācija par augstskolas izglītībai tērēto naudu deklarācijā ielasisies automātiski." Somijā šādi čeki nav jāpievieno, ir tikai jāpārbauda atsūtītā deklarācija.

Arī ekonomists Mortens Hansens piebilst, ka Latvijā nevajadzētu rasties problēmām, lai viss darbotos sekmīgi, varētu aprēķināt gan pārmaksāto, gan iztrūkstošo. Varbūt jāmēģina?

(Turpinājums sekos)

LATVIEŠI CEĻO

MĀRCIS KALNIŅŠ

Par Vīni, tās kultūru un kafejnīcām

“Latvijas latvieša” pieredzējumi

Ierodoties Vīnē, ikviens var izvēlēties pats savu pilsētas apmeklējuma “pavedienu”: jāizvēlas starp pasaulē slaveniem muzejiem, leģendārām kafejnīcām, vecpilsētas pompozajām celtnēm un citiem dažkārt ekscentriskiem pilsētas iestādījumiem, kuŗi brīnumainā kārtā, gandrīz neskarti, saglabājušies līdz mūsdienām.

Vīne turpat desmit gadus ir Eiropas galvaspilsēta ar augstāko dzīves kvalitātes vērtējumu (ņemot vērā sociālos aspektus, drošības situāciju, sabiedriskā transporta pieejamību un atpūtas iespējas) atšķirībā no citām pilsētām, kuŗu vērtējums te piedzīvo strauju kāpumu, te kritumu. Lai arī Vīnē ir zaudējusi impērijas galvaspilsētas statusu, tā joprojām ir mājvieta daudzām starptautiskām organizācijām, ievērojamākās no tām ir vairākas ANO institūcijas, “Amnesty International”, “Doctors Without Borders”, “Greenpeace”, “Organization of Petroleum Exporting Countries” un daudzas citas.

Vācu valodu kā izvēles priekšmetu apguvu vidusskolā un, lietojot to reti, neapgalvoju, ka esmu izveicīgāks tās pratējs, tomēr Vīnē, pretstatā citām vāciski runājošām pilsētām, notiek brīnums un tieku lieliski saprasts, kā arī saprotu, ko saka apkārtējie. Kad pagājušajā reizē uzreiz pēc Vīnes nonācu Berlīnē un turpināju sarunāties vāciski, veicot ikdienas iepirkumus, pretī saņēmu plecu raustišanu un neizpratnes pilnus skatienus. Kā par to vēlāk izteicās mani zobgaliģie draugi, gan jau būšot runājis ar iebraucējiem, nevis vāciešiem.

Vīnē pirmo reizi ierados pirms deviņpadsmit gadiem ar vilcienu no Budapeštas. Toreiz Vīne, salīdzinot ar dinamisko Austrumeiropu, šķita skaista, bet tāda kā iemigusi. Uzturējos tur dažas dienas un, nedaudz garlaikots, atgriezos Ungārijā. Manā skatījumā trokšņainās tūrisma industrijas nogurdinātā Budapešta šobrīd ir padevies Vīnes diskretajam valdzinājumam.

Austrieši ir slaveni ar pretošanos innovācijām, līdz tas nācis viņiem par labu. Leģendāri ir stāsti par to, kā Austroungārijas ierēdņi kā nekur nederīgus noraidīja šujmašīnas, kuģa dzenskrūves un pat tanka patentus. Daudz labāk negāja ar dzelzceļu un elektriskās strāvas ieviešanu. Imperators Francis Jozefs I ir pazīstams ar savu noraidīto attieksmi pret dzelzceļu, arī elektrisko apgaismojumu, kas kairināja imperatora karaliskās acis. Līdzīgu nepatiku pret dzelzceļu izjuta arī Zigmunds Freids un Jochans Štrauss, jaunākais. Vienīgais, ko spītīgie austrieši atzina un pieņēma samērā ātri, bija kalnu slēpes, divriteņi, alpīnisma inventārs un jūgendstils.

Visbiežāk vēsture ir stāsts par ambīcijām, spēcīgu ego un kompromisa nesasniedzšanu, un tāds ir stāsts arī par Austriju. Dažbrīd ir grūti iztēloties, ka daļa teritorijas, kas bija pazīstama kā Svētās Romas impērija, vēlāk arī Austroungārijas impērija, bet tagad Austrijas

Republika, šā gada 21. oktobrī, tāpat kā Baltijas valstis, svin simtgadi. Šajā sakarā nekāda rosība pilsētā gan nav manāma.

Kā grāmatā par Austrijas vēsturi “The Austrian Mind” raksta Viljams Džonstons (William M. Johnston): “Vīne bija kaut kas vairāk par Hābsburgu impērijas galvaspilsētu, tā drīzāk līdzinājās apziņas stāvoklim.” Iespēja nonākt kontaktā ar sen zudušo, pagājušo un nepiedzīvoto, šajā pilsētā ir joprojām. Vīnē atrodamas atsauces uz visu šobrīd mani interesējošo, sākot ar arhitektūru, mākslu, mūziku, gastronomiju, reliģijas un ideju vēsturi, beidzot ar mūsdienu emigrantu un politikajām subkultūrām.

Nostalgija, kūkas un valši ir slavenākās pilsētas eksportpreces. Vīnes kafejnīcas joprojām ir pieprasīti nostalgijas rezervāti mūsdienu steidzīgajā pasaulē. Te redzami gan nedaudz apmulsuši un tāpēc pagalam klusi amerikāņu jaunieši, gan visu fotografēt mīlošie Āzijas valstu tūristi, grezni gērbusās austriešu kundzes, kuŗas sarunās īsina viena otras laiku, pārīši, kuŗi satiekas randiņam, un kāds, kuŗš atnācis ieturēt maltīti vai palasīt ārpus mājas. Kafejnīcas gandrīz vienmēr ir pilnas, radot iespaidu, ka nevienam te nav jāstrādā. Ja tomēr ir kāds brīvs galdiņš, uz tā tiek uzlikta lapiņa ar uzrakstu “REZERVĒTS”. Bieži vien lapiņa neko nenozīmē un var tikt noņemta, ja uz zāles pārzini būs izdevies atstāt labu pirmo iespaidu.

Bez sarunām, kafijas un vieglas maltītes šajās iestādēs joprojām var izlasīt jaunākos preses izdevumus, iesietus garā, neparocīgā koka rāmī. Vēsturiski katra sevi cenoša

kafejnīca abonēja visus cenzūras dēļ tolaik citviet grūti pieejamos preses izdevumus. Avīzu kiosku tolaik bijis maz, un tiem tāpat kā avīzēm bija jāsaņem cenzora licence, savukārt avīzēni tika uzskatīti par nevēlamu parādību līdz pat 1905. gadam.

Daudz grāmatu sarakstīts un neskaitāmas priekšvēlēšanu sanāksmes noturētas šajās vietās, ļaujot klausītājiem uzstāšanās laikā ieturēties, bet runātājiem slīpēt oratora prasmes. Dažas kafejnīcas paralēli sabiedriskās ēdināšanas funkcijai sniedz arī nelielus saimnieciskus pakalpojumus, piemēram, lojālākajiem klientiem ļaujot saņemt pasta sūtījumus.

Bez pilsētniekiem, kuŗi savas dienas vadījuši kafejnīcās, pirms kļuvoši par pasaulē slaveniem māksliniekiem, zinātniekiem, komponistiem vai diriģentiem, vēlamo pasaules kārtību apsprieduši arī komunisti – Trockis un Staļins, kādas sava mūža dienas tur pabijis arī Adolfs Hitlers un Josips Brozs Tito.

Vairākās Vīnes kafejnīcās un bāros joprojām ir atļauts smēķēt, piektdienas naktīs pārvēršot tās blīvi piesmēķētā dūmu mākonī. Jāteic, vecākajās un slavenākajās pilsētas kafejnīcās apkalpošana ir tālu no tās, ko sauc par laipnu. Baltos kreklos, melnās vestēs un ar tauriņiem dekorēti ne pārāk laipni

nai, īpaši pēc blakusesošā krāmu tirgus Flohmarkt beim Naschmarkt apmeklējuma sestdienas rītā.

Nevienam nav noslēpums, ka Vīne ir pārpilna ar labu mākslu no dažādiem gadsimtiem, skatāmu privātās kolekcijās, muzejos, galerijās vai mākslas mesēs.

Vīnes komponisti popularitātē vienmēr ir pārspējuši Vīnes gleznotājus, tomēr trīs slavenāko darbi dažādos pilsētas muzejos: Gustava Klimta, Eģona Šiles un Oskara Kokoškas. Turklāt nekas no tās krāsainās banalitātes, ko drukā albumos vai uz tūristiem domātiem suvenīriem. Šoreiz nesānāca tikties tikai ar pēdējā gleznotāja darbiem. Klimts un Šile, starp citu, miruši tajā pašā gadā, kad izjuka Austroungārijas impērija (šīs nāves gan nav savstarpēji saistītas).

Savukārt paralēlā realitātē nonācu, “Mumok” (Museum Moderner Kunst Stiftung Ludwig) trešajā pazemes stāvā apskatot, drīzāk izjūtot, mūsdienu mākslinieka Hansa Skābusa (Hans Scabus) darbu “Café Hansi”. Darbs izstādīts jau 18 mēnešus, bet, atbilstoši mākslinieka iecerei, pilnībā apskatāms tikai katra mēneša pēdējā ceturtdienā laikā no pulksten 18 līdz 21, un būs pieejams vismaz līdz gada beigām. Tas ir viens no retajiem mākslas darbiem, kuŗš nojauc normālibas, pareizības un paredzamības robežas, vairāk līdzinoties

festivāla “Homo Novus” izrādēs piedzīvotajam. To veido skatītāji ar savu reakciju un izturēšanos.

Smaidīga muzeja darbinieka iedrošināts, devos iekšā ar dažādām lietām apkarinātā koka kastē (līdzīga tai, kādās pārvadā lielzēra mākslas darbus) un, pretēji gaidītajam, telpā nebija video vai cilvēka maņu testi ar skaņu, smaržu, vibrāciju, kā mūsdienās ierasts, bet klusināts apgaismojums un pagājušā gadsimta mūzika, zeltīti telpas griesti un sienas, liela spoguļgluda virsma un pensijas vecuma apkalpotājs. Labākajās Vīnes tradīcijās viņš apvaicājās, ko dzeršu: vīnu, ūdeni, alu vai “šnabstu” (schnabst). Dzērienu pasniedz askētiskā porcelāna traukā un par to jāmaksā trīs eiro. Nedaudzie “bāra” apmeklētāji sākumā nesarunājas, pūloties saprast, kas notiks tālāk, vai baidoties izjaukt mirkļa trauslumu. Apkalpotājs pēc katra telpu pamekušā mākslas mīļotāja pedantiski pulē spoguļvirsmu.

Klāt pienākušie reaģē atšķirīgi: daži gandrīz nekavējoties metas ārā, daži apmulst, izdzirdot piedāvājumu iedzert, citi, kļiedējot mulsumu, nododas saviesīgām sarunām, kamēr es aizmirstu par pārējo mākslu muzejā, aizmirstu par dzīvi virszemē un nododos mainīgajai mirkļa burvībai. Līdz palieku viens, un brīdi pirms muzeja slēgšanas atgriezos Vīnes ielās...

OKUPĀCIJAS MŪZEJA GARINŠ STĀSTA

41. Par lāčplēšiem un karavīriem

Gariem Lāčplēša diena 11. novembrī ir sevišķa, jo tajā piemin Latvijas varoņus – kritušos, viņšaulē aizgājušos un vēl dzīvos. Daudz garu, daudz sveču šai dienā aizdegas pie Rīgas pils viņu piemiņai. Tā bija diena pirms 99 gadiem, kad Latvijas valsts un tās armija apliecināja, ka valsts patiešām kļuvusi suverēna. Tā bija liela uzvara pār Bermonta kašpēku, kuŗš centās iekārot Rīgu un visu Latviju. Tajā apvienojās vācu un krievu imperiālistu aizstāvji, kuŗu plānos neiederējās jaunā Latvijas Republika un tās nesēn izveidotā armija. Veselu mēnesi Daugava pie Rīgas bija frontes līnija. Tur, kur

tagad 11. novembra krastmalā, toreiz bija ierakumi. Bet kad šī kauja bija galā, vēl atlika atbrīvot Latgali. Kad tas notika, valsts bija suverēna un tauta beidzot bija brīva visā savā vēsturiskajā zemē.

Esmu jau izpētījis gan make-tos, gan plānos, ka jaunajā Mūzeja ekspozīcijā būs arī svarīga vieta mūsu karavīriem. Sava armija ir svarīga katrai suverēnai valstij. Armija ir valsts balsts, bet vai nav arī otrādi – valsts ir armijas balsts? Un ko mums māca mūsu 100 gadu vēsture? Tikai laikos, kad šī saistība pastāv, varam gan izcīnīt uzvaras, gan dzīvot droši savā valstī un zemē. 1919. gada 11. novembrī Latvijas lāčplēši, kā Andreja Pumpura *Lāčplēša* eposā pareģots, tik tiešām ienaidnieku nogremdēja Daugavā, un viņu uzvara deva valstij un tautai tās pirmo neatkarības un uzplaukšanas laiku.

Bet kas notiek ar armiju, ja valsts – lai kādu apsvērumu dēļ – tai neļauj sevi aizsargāt? Arī to rāda jaunā ekspozīcija. 1941. gada 17. jūnijā militārā situācija bija bezcerīga, bet liekas – uzvarēja Laimdotas bailes, kas gribēja Lāčplēsi atturēt no cīņas ar Melno bruņinieku. Nezinām, cik briesmīgas būtu bijušas sekas, ja valdība būtu pavēlējusi pretoties. Taču labi zinām, kādas briesmīgas un ilgstošas sekas bija nesāņemtajai pavēlei. Kas gan notika ar mūsu lāčplēšiem? Kuŗās svešās armijās tiem bija jākārtos un jākrīt, un ne tikai cīņās

par savu tēvu zemi un valsti? Arī par to stāsta Mūzejs, un par tām man stāsta to svešās armijās darbojošo latviešu karavīru gari, kas tajā mājā. Tā ir mācība: karavīri nedrīkst pievilt savu valsti, valsts nedrīkst pievilt savus karavīrus. Vai atjaunotajai suverēnajai valstij un tautai – tas ir vismazākais – nepieder pieņemt un aizstāvēt kā savējos tos, kuŗiem bija jākaŗo svešās armijās un kuŗi sirdīs palika uzticīgi savai valstij? Ne tikai vārdos un deklarācijās?

Bet jaunā ekspozīcija stāsta arī par tiem, kuŗi pēc kaŗa pierādīja sevi par īstiem suverēnās Latvijas

valsts armijas pēctečiem. Partizāni, mežabrāļi – vai tie nebija Latvijas karavīri, kuŗi, kad valsts nebija blakus, cīnījās tās vārdā? Valsts eksistēja viņu ticībā un starptautiskajās tiesībās, bet šīs tiesības un viņu pārliecība liek Latvijas valstij un tautai atzīt: šī bija lāčplēšu cienīga un leģitīma cīņa pret ienaidnieku, apliecinot Latvijas valsti ieročiem rokās.

Ir labi, ka Latvijas valstij tagad atkal ir sava armija, ka mums atkal ir lāčplēši, kuŗi gatavi valsti aizstāvēt. Šoreiz, cerēsim, ar Raiņa *Uguni un nakti* pausto Spīdolas palīdzību un gudrību.

Ar ziedojumu nodrošināts publicitātes projekts

Tieši Lāčplēša dienā pirms 6 gadiem Mūzejs sāka strādāt pagaidu telpās Raiņa bulvārī 7. Toreiz cerēja – uz pāris gadiem. Ienākumi no apmeklētāju ziedojumiem kritušies. Atbalstiet Latvijas Okupācijas mūzeja darbu Latvijas lielajās Simtgades svētku dienās!

LATVIJĀ. "Latvijas Okupācijas mūzeja biedrība", Reģ. nr. 40008018848, AS "SEB banka", SWIFT: UNLALV2X, Konta Nr.: LV67UNLA0002400700517

ASV. Čeki rakstāmi OMFA (ja vajag, ar ziedojuma mērķa norādi) un sūtāmi Ilzei Resnis, 10930 Nollwood Drive, Chardon, OH 44024. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

KANADĀ. Čeki rakstāmi LRDF (Latvian Relief and Development Fund) ar atzīmi "Okupācijas mūzejam" (ja vajag, arī ar mērķa norādi) un sūtāmi: Dagnija Staška, 16 Elterwater Ave, Nepean, ON K2H5J2. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

AUSTRALIJĀ. Čeki rakstāmi (pievienojot mērķa norādi) un sūtāmi mūzeja pārstāvei: Ināra Graudiņa, 141 Darley Road, Randwick, NSW 2031.

LIELBRITANIJĀ. Čeki rakstāmi (ja vajag, ar mērķa norādi) un sūtāmi mūzeja pārstāvei: Inese A. Smith, 36 Fairmount Drive, Loughborough, LE11 3JR vai (ar mērķa norādi) "Latvian Educational Foundation", Catthorpe Manor, Catthorpe, Leicestershire LE17 6DF.

ĪSZIŅAS

Latgales vēstniecībā GORS līdz 10. decembrim skatāma Rakstniecības un mūzikas mūzeja izstāde "Valsts pirmā flīģeļa stāsts". Tā Latvijas Simtgades svētku laikā atklāj stāstu par unikālu, latviešu oriģinālmūzikas attīstībā nozīmīgu instrumentu – Baumaņu Kārļa flīģeli, pie kuŗa savulaik komponēta mūsu valsts himna, kā arī izseko dziesmas *Dievs, svētī Latviju!* vēstures lappusēm. Izstāde balstīta uz trim "stūrakmeņiem" – fakti, emocijas un interakcija. Izstāde vēsti par flīģeļa neparasto ceļojumu, kas aizsākās 19. gadsimta 50. gados Pēterburgā, kur instruments nonāca Baumaņu Kārļa īpašumā. Pēc tam veda uz Limbažiem, komponīstam atgriežoties dzimtajā zemē. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas flīģelis savu spozmi un nozīmīgumu atguva Rakstniecības un mūzikas mūzejā. Sākumā neviens pat nenojauta, ka kārtējā tipveida ražojuma stīgas tiks uzskatītas Latvijas valsts himnas radišanas brīnumam.

Alūksnē 18. novembrī Simtgades svētki sāksies plkst. 13 ar ekumēnisko dievkalpojumu ev. lut. baznīcā, pēc tam – Alūksnes Kultūras centrā būs sarīkojums "Es esmu Latvija!"

Aizkrauklē 18. novembrī plkst. 9 Katoļu baznīcā būs ekumēnisks dievkalpojums. Plkst. 14 kultūras namā koku koncerts "Karsts vējš no Aizkraukles".

Balvos 11. novembrī plkst. 18 notiks Lāčplēša dienai veltīts lāpu gājiens "Par Latviju. Par Brīvību" līdz pieminēklim Latgales partizānu pulka kritušajiem karavīriem „Staņislavam”.

Bauskas novadā 18. novembrī plkst. 8 svinīgi tiks pacelts Latvijas Valsts karogs Mežotnes pilskalnā. **Plkst. 10** būs "Svētbrīdis Latvijai" Bauskas Svētā Gara baznīcā. **Plkst. 18** Bauskas Kultūras centrā izskanēs Latvijas Simtgadei veltīts svētku koncerts.

Liepājā 18. novembrī plkst. 17 pie koncertzāles "Lielais dzintars" skanēs Liepājas komponistu tautā iemīļotās dziesmas. Īpaši veidotas video projekcijas izgaismos koncertzāli tautiskā rotā. Svētku noskaņa turpināsies lielkoncertā ar Liepājas teātra aktieru, Latvijā pazīstamu dziedātāju, Liepājas simfoniskā orķestra pūtēju grupas un Tautas mākslas un kultūras centra jauktā kora "Laiks" (diriģente Ilze Balode) piedalīšanos. Savukārt 100 dejotāji soļu rakstos veidos Latvijas stāstu cauri laikiem, akcentējot nezūdošās vērtības. Noslēgumā būs svētku salūts un balle.

Rēzeknē svētki 18. novembrī sāksies plkst. 14 ar Tautas skrējienam "Ielpo Rēzekni!". **Plkst. 16** tiks iedegta Brīvības uguns pie pieminēklā "Latgales kongresam 100" un būs svētku gājiens līdz pieminēklim "Vienoti Latvijai".

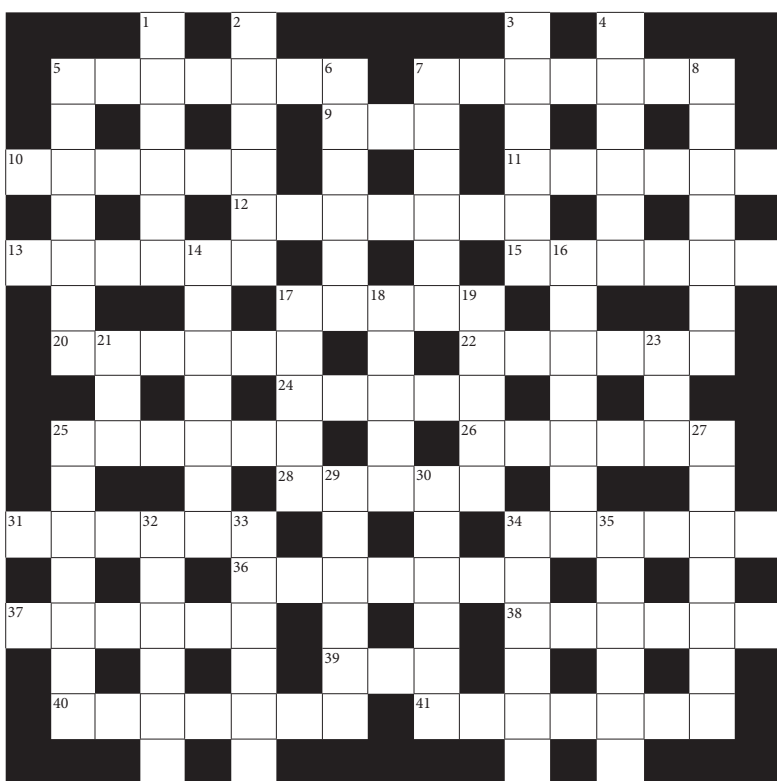
Daugavpils Krievu kultūras centrā no 9. novembra apskatāma izstāde "Mēs savai Latvijai". 18. novembrī visas dienas garumā noritēs dažādi svētkiem veltīti sarīkojumi gan centrālajā Vienības laukumā, gan mūzejos un Vienības namā. **Plkst. 21** LTV tiešraidē visi vienosies kopīgā Latvijas himnas dziedāšanā, kas beigsies ar svētku salūtu. Savukārt Sociālais dienests novembrī izmaksās vienreizēju materiālo pabalstu (100 eiro) politiski represētajiem, komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem, Otrā pasaules kaŗa un Afganistānas kaŗa dalībniekiem.

Latvijas Zemessardzē izveidots vienotais diennakts tālruna numurs – 1811. Lai veicinātu atgriezenisko saikni ar iedzīvotājiem un vienkāršotu pieteikšanos dienestam. Zemessardze ir Nacionālo bruņoto spēku (NBS) struktūra, kas dod iespēju ikvienam pilnveidot sevi, iegūt jaunas zināšanas, saturīgi pavadīt brīvo laiku un brīvprātīgi kalpot savai valstij. Zemessardzē uzņem Latvijas pilsoņus no 18 līdz 55 gadu vecumam.

Īsziņas sagatavojusi Valija Berkina

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Līmeniski. 5. Federatīva vienība Šveicē. 7. Upe Brazīlijas dienvidaustrumos. 9. Sena franču attāluma mērvienība, vienāda ar 4,44 km. 10. Karsts vējš Vidusjūras zemēs. 11. Nokrāsa. 12. Sabojāties mikroskopisku sēnišu ietekmē. 13. Bērns (humoristiski). 15. Zivju skeleta kauli. 17. Sabiedriski politisks un literārs laikraksts (iznāca 1878.-1907. g. Rīgā). 20. Valsts Eiropā. 22. Izveidots. 24. Sabiedrisko transport-

līdzekļu braucieni no viena galapunkta līdz otram. 25. Ļoti spožs meteors. 26. Kārtot citu aiz cita. 28. Odiseja dzimtene sengrieķu mitoloģijā. 31. Trigonometriskā funkcija. 34. Dārza puķe. 36. Ēdienreize. 37. Pilsēta Polijas vidienē. 38. Turgus laukumi Senās Grieķijas pilsētās. 39. Maksa par lietošanu. 40. Iegūt vajadzīgo. 41. Attīstības pakāpe.

Stateniski. 1. Valsts Āfrikas dienvidrietumos. 2. Milzīga au-

guma būtne. 3. Upe Anglijā. 4. Dabasskats. 5. Salīdzinošais vērtējums. 6. Izmirkusi. 7. Cieti veidojami dažu gliemeņu ķermeņos. 8. Pagātnes notikumu apraksts. 14. Franču dabas pētnieks (1683-1757). 16. Briežu dzimtas dzīvnieki. 17. Kaķu dzimtas dzīvnieki. 18. Suņu šķirne. 19. Vienkāršais mechanisms. 21. Saliktu vārdu sastāvdaļa ar nozīmi "jauns". 23. Vīrieša vārds (*novembrī*). 25. Angļu dzejnieks (1788-1824). 27. Pilsēta Igaunijas dienvidaustrumos (agrākais nosaukums). 29. Tērēt ar apdomu. 30. Mācību telpas skolā. 32. Apdzīvota vieta Limbažu novadā. 33. Diapozitīvi. 34. Sekrēts. 35. Grezns monarha sēdekļis.

Krustvārdu mīklas

(Nr. 41) atrisinājums

Līmeniski. 7. Dinamika. 8. Etiopija. 10. Pulsts. 11. Skava. 12. Dividende. 16. Satīrs. 19. Kopnes. 20. Kallasa. 21. Sekli. 22. Notis. 23. Murds. 24. Bārta. 25. Varna. 28. Rauna. 30. Plaudis. 31. Tronis. 32. Angārs. 36. Barkarola. 40. Poras. 41. Grodi. 42. Sarakste. 43. Dindonis.

Stateniski. 1. Anita. 2. Ķirsis. 3. Kausi. 4. Remte. 5. Sinode. 6. "Cirks". 7. Daugmale. 9. Akvareļi. 13. Dēkla. 14. Freimanis. 15. "Fornarīna". 17. Mandele. 18. "Askānio". 26. Agronomis. 27. Zurna. 29. Nereidas. 33. Dalasa. 34. Klauns. 35. Tauri. 37. Kodes. 38. Renda. 39. Drena.

Sākot ar 2019. gada 1. janvāri, Brīvā Latvija iznāks tikai ELEKTRONISKĀ jeb DIGITĀLĀ versijā

Eiropas latviešu diaspora, kā arī mūsu lasītāji Latvijā nedrīkst palikt bez sava informācijas avota, un ceram, ka ar Jūsu atbalstu vēsturiskais preses izdevums tiks turpināts.

Brīvās Latvijas Izdevēju kopa (BLIK – Daugavas Vanagu fonds, Latviešu kopība Vācijā, Latviešu nacionālā padome Lielbritānijā, Zviedrijas latviešu apvienība) arī cer, ka līdz ar Eiropas latviešu apvienības iniciēto diasporas mediju sadarbības programmu, kas jau pieņem pavisam konkrētas aprises, mūsu avīzes digitālā versija un redakcijas darbs varēs pilnvērtīgi turpināties.

Brīvā Latvija ik nedēļu dokumentējusi notikumus latviešu diasporā, atspoguļojusi un komentējusi notikumus Latvijā, tādējādi radot lielu vērtību latviešu kultūras pūram, ko katrā ziņā nepieciešams turpināt.

Brīvās Latvijas tiešais priekštecis ir Londonas Avīze, ko 1986. gada oktobrī apvienoja ar Vācijā izdoto laikrakstu Latvijā, dodot avīzei vēsturiski nozīmīgo un simbolisko nosaukumu – Brīvā Latvija. Londonas Avīze izdeva kopš 1942. gada marta – laikā, kamēr Vācijas karaspēks ne tikai okupēja Latviju, bet vēl nebija piedzīvojis savu pirmo sakāvi; laikā, kad avīze bija jāizdod britu kara cenzūras apstākļos un situācijā, kad Padomju savienība bija britu sa-

biedrotais. Londonas Avīzei kara laikā bija pat jācinās ar britu slepenajiem dienestiem, lai to varētu turpināt izdot, jo komunistu līdzskrējēji pret avīzi agitēja.

Brīvā Latvija atspoguļojusi Trešo atmodu, trimdas latviešu sabiedrības izaugsmi līdz neatkarības sasniegšanai, neatkarīgi sniegusi savus vērtējumus par vēsturi un kultūru, par notiekošo Latvijas sabiedrībā un politikā, kā arī dokumentējusi jaunās latviešu diasporas virzību Eiropā. Pirms avīzes redakcijas vadību 2001. gadā uzņēmās žurnāliste, redaktore un izdevēja Ligita Kovtuna, par redaktoriem bija latviešu trimdas dižgari: Freds Launags un Juris Sinka, kā arī Oļģerts Mierīgs un Ojārs Celle. Kā rakstīts avīzes mājaslapā: "Brīvā Latvija ir vērtībām bagāta avīze: tai ir vēstures, tradīciju un kultūras vērtības, ar ko grūti sacensties jebkurai citai latviešu avīzei."

Savā laikā avīze izdeva 2500 eksemplāru metienā ārpus Latvijas un vairākus tūkstošus Latvijā. Tomēr, trimdas paauzēm samazinoties skaitliski, avīzei diemžēl bijis iespējams izdot tikai ar pabalstiem, kas it īpaši pēdējos trīs gadus bijuši ļoti lieli, jo abonentu maksas (to skaita samazināšanās dēļ) vairs nesedz pat pusi no avīzes izdevumiem. Tāpēc pieklājas pateikties organizācijām un individiem, kas snieguši šos pabalstus!

Visā pasaulē cilvēki arvien

mazāk ir ar mieru maksāt par ziņām, ko vēlas par brīvu saņemt tīmeklī. Brīvās Latvijas izdevēji un redakcija, par spīti visiem mēģinājumiem un lielajam darbam un līdzekļu ieguldījumam, nav spējusi šo tendenci izmainīt, arī jaunās diasporas apstākļos.

Taču – esmu pārliecināts, ka jaunā projekta ietvaros mūsu avīzes balsi varēs turpināt sadzirdēt. (Par jauno projektu lasiet un sekojiet tam arī turpmāk!)

Mīļie draugi! Iepriekšminētais tātad nozīmē, ka vairs neaicināsim Jūs maksāt abonementa maksas par drukāto BL versiju 2019. gadam, taču aicinām Jūs abonēt digitālo versiju un atbalstīt ar ziedojumiem. (Ir vēl jāsamaksā nozīmīga naudas summa, lai avīze varētu turpināt izdot līdz 2018. gada beigām. Būs vajadzīga arī sēklas nauda jaunajam projektam!)

**Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154,**
vai, sūtot naudu vai čeku Brīvās Latvijas atbalstam mūsu pārstāvei **Sarmītei Janovskis,**
Lilac Cottage, 18 Lauds Road,
Crick, Northants, NN6 7TJ.

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

MAKSA:
• par 12 mēn. (48 nr.) – EUR 55,-
• par 6 mēn. EUR 30,-
• 1 nedēļu EUR 2,-

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>. Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

• par 6 mēn. – EUR 186,-
• pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86,-

Ik gadu dāvanā – *Laika* Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā: AS SEB banka, kods UNLALV2X, nr.: LV80UNLA0050016243516, ar piezīmi LAIKS un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Redakcija Jums labprāt paskaidros tuvāk, ja radušās kādas neskaidrības.

Cienisim pagātni un celsim nākotni!

Cieņā

Aivars Sinka,
Brīvās Latvijas Izdevēju
kopas priekšsēdis

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.

Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Izdevēji: Brīvās Latvijas izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija – Gertrūdes iela 27, Rīga,
LV-1011 (Darba laiks P.O.: 9-17, Pk.: 9-13)
Tāl. (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis (admin.)
Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick Northants.
NN6 7TJ. Tāl. 01788823438, fakss 01788822441.
Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas;
pieņem Rietumu abonementus, izņemot
Vācijas un Zviedrijas.
Pārstāvniece Anglijā: Terēze Bogdanova, tālr.:
07788790952, e-pasts: tereze.bogdanova@inbox.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Lielbritānijā: 6 mēnešiem GBP 75; 12 mēnešiem GBP 145. Samaksu ar čeku, PO vai naudā (ierakstītā sūtījumā) sūtīt laikraksta administrācijai (adresi sk. augšā), uz vārdu Brīvā Latvija. Maksājot Liel-britānijā par Latvijas gada abonementu GBP 40

Zviedrijā: 6 mēneši SEK 875; 12 mēneši SEK 1550.
NAUDAS PĀRVEDUMI: LETTERNAS RIKS-FÖRBUNDI SVERIGE/BRĪVĀ LATVIJA (Wallingatan 34, 5 tr, S-111 24, Stockholm, Plusgiro 11 47 46 - 1). Paziņojumus, sludinājumus, reklāmu sūtīt uz Rīgas redakciju. Abonentu administratore +371 26134315, red. +371 67326761, e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 155 eiro; 6 mēn. – 85 eiro; BL konts Lettische Gemeinschaft, Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Postbank Hamburg, BLZ 200 100 20, konts IBAN: DE9420010020027151204, BIC: PBNKDEFF. Adrese abonēšanas jautājumiem: Nils Ebdens, Lettische Gemeinschaft in Deutschland e. V., Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden, tālr. +49 6403 940933, e-pasts: info@lk-v.de

Citās Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 85 eiro; 12 mēnešiem 155 eiro. Naudas pārvedumi ar čeku uz Brīvā Latvija (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstīs 6 mēnešiem USD 110,-; 12 mēnešiem USD 205,-.

Latvijā: 6 mēnešiem 33 eiro, 12 mēnešiem 55 eiro.

Digitālā avīze – 55 eiro 12 mēnešiem
Latviešu organizāciju un privāto sludinājumu maksā GBP 3.50 (EUR 6) par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm) GBP 45. Zviedrijā – SEK 600.
Komerciālie sludinājumi €7 (EUR 12) par 1 slejas cm. Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

BRĪVĀ LATVIJA

Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011, Latvia
Iespiests: SIA EŅEKO, Rīga

MATIŠS KUKAINIS

ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ

- Mantošana
- Īpašuma pirkšana un pārdošana
- Meža apsaimniekošana un pārdošana

Valņu iela 3,
Rīga, LV-1050

e-pasts: matiss@sk-legal.com

tālr.: +371 28390346

Vēlaties uzzināt
par tautiešiem
Lielbritānijā?

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā
iesniedz ērti arī no sava tālruņa!

“LATVIJAS GRĀMATA”

Rakstiet, zvaniet, un grāmatas Jums piesūtīs pa pastu.

SIA “L. Grāmata”

Rīga, Elijas iela 17, LV-1050

Tālr. +371 67223294

Tālrunis +371 67227248

E-pasts: lgramata@lgramata.lv

1918

Latvijai 100

VALSTS SVĒTKI STRAUMĒNOS

Svētdien, 2018. g. 18. novembrī plkst. 15.00

Svētku uzrunu teiks
Katarina Plātere

Latvijas Republikas vēstniecības Apvienotajā
Karališē vadītājas vietiece

PIEDALĀS

Straumēnu jauktais koris,
deju kopa un sešdienas skoliņa
‘Straumēni’

Svētku kūka un šampānietis

Daugavas Vanagu Fonda lauku īpašums
Straumēni, Catthorpe, Leics., LE17 6DF

2018

SPORTS

SPORTS

SPORTS

VALSTS APBALVOJUMI
SPORTA DARBINIEKIEM

Latvijas Valsts prezidents Raيمonds Vējonis un Ordeņu kapituls nolēmis par sevišķiem nopelniem Latvijas valsts labā piešķirt Triju Zvaigžņu ordeni vieglatlētikas vēsturniekam **Andrim Staģim**.

Triju Zvaigžņu ordeņa Atzinības krusts piešķirts ilggadējai Bauskas novada Bērnu un jaunatnes sporta skolas direktorei **Birutai Grančiņai** un Bērnu un jauniešu centra "Auseklis" vieglatlētikas treneri **Māritei Lūsei**.

Apsveicam!

Skrējiena "100 km Latvijas Simtgadei" 31 709 kilometri

Oktoobra beigās Rīgā 236 iedzīvotājiem, tajā skaitā 21 bērnam, skrējiena "100 km Latvijas Simtgadei" organizatori pasniedza medaļas un apliecinājumu, ka Latvijas valsts jubilejas gadā viņi veikuši 100 kilometrus, skrienot vai soļojot. Dalībnieki noslēguma sarīkojumam pulcējās 30. oktobrī VEF kultūras pilī, medaļas saņemot no Latvijas plūdmales volejbola dueta Mārtiņa Pļaviņa un Edgara Toča, Sporta kluba *Sport-Lat* valdes priekšsēža Gundara Upenieka un Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sporta un jaunatnes pārvaldes priekšnieces Dinās Viksnas. Skrējienam vienpadsmit otrdienu vakaros AB dambī pulcējās pāris simtu aktīva, veselīga dzīvesveida piekritēju, lai dotos 10 kilometru garā trasē pār Akmens un Salu tiltu, izbaudot pilsētas skatu no Daugavas krastmalas, Zaķusalas un Lucavsalas. Akcijas laikā bija jānoskrien vai jānosolo 100 kilo-

metru. Arī bērni varēja nopelnīt medaļas ar Latvijas jubilejas simboliku, kopā visos posmos pieveicot 40 kilometrus. Skrējiena norises laikā pusgada garumā trasē devušies 478 dalībnieki, tajā skaitā 32 bērni.

REBEKA KOCHA PACEL
"BRONZU"

Latvijas jaunā svarcēlāja Rebeka Kocha Tadžikistānā izcīnīja bronzas medaļu pasaules pieaugušo čempionātā. Tikai 20 gadus vecā Kocha summā pacēla 227 kilogramus, labojot savu personīgo rekordu.

Par pasaules čempioni ar 237 kilogramiem kļuva taivāniete Hsinčuna Kuo, bet otrā ar 231 kilogramu bija ķīniete Guimina Čena. Jaunajā svara kategorijā (līdz 59 kg) Kocha vispirms raušanā pārliecinoši pacēla 98 kilogramus, bet pēc tam viņai tiesneši neieskaitīja 102 kilogramu mēģinājumu, lai gan to viņa pacēla. Lai arī otrais raušanas mēģinājums netika ieskaitīts, sportistes treneri trešajā piegājienā nolēma svaru palielināt līdz 103 kilogramiem. Šoreiz piegājiens bija veiksmīgs, kas turklāt svarcēlājai par diviem kilogramiem ļāva labot personīgo rekordu. Paceltie 103 kilogrami Kochai raušanā deva mazo bronzas medaļu. Grūšanu Kocha sāka ar viegli paceltiem 117 kilogramiem, bet pēc tam viņa bez lielām problēmām pacēla arī 121 kilogramu, tobrīd atkārtotot personīgo rekordu. Turpinājumā Latvijas svarcēlājai sekmīgs bija arī trešais piegājiens 124 kilogramu smagumā,

kas bija jauns sportistes personīgais rekords. Grūšanā Kocha ierindojās sestajā vietā.

TENISS

Latvijas pirmā rakete sieviešu tenisā **Anastasija Sevastova** Ķīnas pilsētā Džuhai izcīnīja uzvaru sezonas otrā svarīgākā noslēguma turnīra *WTA Elite Trophy* pirmajā spēlē, pārspējot ķīnieti Šuai Džanu ar rezultātu 6:0, 7:6 (12:10). Otrajā spēlē Sevastova neizmanīja trīs mačbumbas un neiekļuva pusfinālā. Sevastova ar 7:6 (7:4), 2:6, 6:7 (1:7) zaudēja spānietei Garvinjei Mugurusai. Līdz ar to Sevastova šo turnīru un sezonu beigusi ar 120 WTA ranga punktiem, kuŗus guva par uzvaru pirmajā spēlē.

Sevastova pasaules rangā šobrīd ieņem 11. pozīciju, bet turnīrā bija izlikta ar otro numuru, kamēr Mugurusa ir planētas 17. rakete un sacensībās saņēmusi septīto numuru.

Latvijas sieviešu tenisa trešā rakete **Diāna Marcinkēviča** Lielbritānijā triumfēja Virālas ITF 25 000 serijas turnīra vienspēļu sacensībās. Pasaules ranga 334. vietas īpašnice Marcinkēviča finālspēlē ar rezultātu 7:6 (7:2), 0:6, 7L6 (7:4) pārspēja nīderlandieti Arantu Rusu, kuŗa rangā ieņem 108. vietu un turnīrā bija izlikta ar pirmo numuru. Savas karjēras laikā Marcinkēviča ir izcīnījusi septiņus ITF vienspēļu titulus.

LFF UN "11 VILKI"
SAŅEM PRESTIŽU UEFA
APBALVOJUMU

Latvijas Futbola federācija (LFF) un "11 vilki" – Latvijas nacionālās izlases identitāte – saņēmusi prestižu apbalvojumu no Eiropas Futbola federācijas asociācijas (UEFA). Īpašā atzinība Latvijai tika izteikta 31. oktobrī Rīgā notikušajā *UEFA Grow* jeb Izaugsmes balvu pa-

sniegšanas ceremonijā. "11 vilki" saņēma balvu par kreativitāti un inovāciju tēla kategorijā, UEFA izceļot, ka šis zīmols kalpo kā labs piemērs līdzjutēju, izlases un futbola kā sporta veida savstarpējai tuvināšanai. Latvijas futbols šāda veida atzinību no UEFA izpelnījies pirmoreiz vēsturē.

Latvijas Futbola federācijas (LFF) prezidents **Kaspars Gorkšs** (centrā) ar saņemto atzinību // FOTO: Publicitātes foto

"Ar lielu atbildības sajūtu izbaudījām šo lielisko iespēju pie sevis uzņemt tik lielu skaitu Eiropas futbola gaišāko prātu. Varējām sevi UEFA un visa Eiropas futbola priekšā apliecināt kā uzticamus un spējīgus saimniekus. Šajā unikālajā kopā sanākšanā ieguvām arī daudz jaunās informācijas, iespaidu un ideju, kā vēl vairāk stiprināt futbola lomu un nozīmīgumu Latvijā," sacīja LFF prezidents Kaspars Gorkšs.

MELBĀRDIS VARĒTU
IZLAIST NĀKAMO
BOBSLEJA SEZONU

Latvijas vadošais bobsleja pilots Oskars Melbārdis nākamo sezonu, visticamāk, izlaidīs, apstiprinājis Latvijas bobsleja izlases galvenais treneris Sandis Prūsis. Latvijas vadošais pilots pēdējās divas sezonas mocījies ar traumām. Pērn viņš guva muguras savainojumu, bet šosezon traumēja arī kāju.

"Melbārdis šobrīd nav starptiem, kuŗi varētu piedalīties Pasaules kausa izcīņas posmos," preses konferencē sacīja Prūsis. "Viņš ir devies Vācijā uz medicīniska-

jām pārbaudēm. Pirmās atbildes gan ir labākas, nekā gaidījām, un, iespējams, pat nebūs vajadzīga operācija. Melbārdim šī būs atslodzes sezona, un nezinām, vai viņš startēs sezonas otrajā pusē. Pasaulē kausa aprīte šobrīd paredzētas vietas Oskara Ķibermaņa un Ralfa Bērziņa ekipāžām."

ARĪ PRIEDULĒNAI
PROBLĒMAS...

Latvijas vadošā dāmu skeletoniste **Lele Priedulēna** pasaules labāko sportistu aprīte atgriezies pēc Jaunā gada, preses konferencē sacīja Latvijas skeletona izlases galvenais treneris Dainis Dukurs. Pagājušās sezonas priekšvakarā 25 gadus vecā Priedulēna treniņā pārrāva ceļgala krusteniskās saites. Sportiste nolēma operāciju neveikt, jo tas nozīmētu nepiedalīšanos Phjončhanas Olimpiskajās spēlēs. Viņa Olimpiādā startēja un pat ar nopietni savainotu ceļgalu izcīnīja augsto septīto vietu. "Lele šobrīd ir iestājusies augstskolā Šveicē un trenējas, bet viņas fiziskā sagatavotība vēl nav nepieciešamajā līmenī, lai piedalītos sezonas sākuma posmā Latvijā. Viņa gatavosies Eiropas čempionātam, kas notiks Kēnigszē," sacīja Dukurs.

Dukurs arī apliecināja, ka šosezon vīriešu skeletona aprīte būs Latvijas vadošie sportisti Martins un Tomass Dukuri, kā arī Ivo Šteinbergs. Gaidāmās sezonas Pasaules kausa izcīņā būs astoņi posmi, no kuŗiem pirmais notiks no 3. līdz 6. decembrim Siguldā, Latvijas pilsētai uzņemot sacensības skeletonā un divas sacensības bobslejā divniekiem.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas Evanģēliskās draudzes dievkalpojums **11. novembrī** plkst. 13 Rīgā, Akas ielā 13 (ar kafijas galdū). Iesvētes mācība: visi interesenti ir laipni aicināti pieteikties uz draudzes organizēto iesvētes mācību. Pieteikums, lūdzu, sūtīt uz info@redraudze.lv

ANGLIJA

Lāčplēša dienas pasākums Londonā, Londonas namā, 72 *Queensborough Terrace, London, W2 3SH*, **10. novembrī** plkst. 17 (ieeja no 16.45). Pasākuma programā: iss referāts "Lāčplēša ordeņa stāsti un patriotisms", Anna Poindere. Filmas "Nameja Gredzens" izrāde. Aicina piedalīties Aizsardzības ministrija sadarbībā ar Latvijas vēstniecību un Daugavas Vanagu fondu. Ieeja par ziedojumiem.

Izstāde "Latvijas simts gadu vēsture karikatūrās".

Nūkāstla 9. – 14. novembris *Newcastle Central Library, 33 New Bridge St W, Newcastle upon Tyne NE1 8AX, UK* Aicina Latvijas vēstniecība. Tuvāka info: www.facebook.com/LVembassyUK

VIDUSANGLIJAS DRAUDZE, māc. V.Vāvere

Birminghamā, *All Saints baznīca, Kings Heath, B14 7RA*, svētdien, **11. novembrī**, plkst. 14.30 dievkalpojums.

ZIEMEĻANGLIJAS DRAUDZE, māc. D. Vāvere

Bradfordā, Vācu baznīcā (*The German Protestant Church, 29 Great Horton Rd, Bradford, BD7 1AA*), svētdien, **18. novembrī**, plkst. 11 dievkalpojums.

APVIENOTĀJĀ LONDONAS LATVIEŠU EV. LUT. UN MIERA DRAUDZĒ, Zviedru Baznīcā, *Harcourt Street*, svētdien, **11. novembrī**, plkst. 14 Lāčplēša dienas dievkalpojums. **Sestdien, 17. novembrī**, plkst. 19 svētdien Valsts svētku sarīkojumā (Adrese: *St Marylebone Parish Church, NW1 5LT*), Svētdien, **18. novembrī**, plkst. 17 svētdien Valsts svētkos (Adrese: *St. Mary-at-Hill, Lovat Lane London EC3R 8EE*). Pulcēsīmi kopīgā lūgšanā par Latviju.

ZVIEDRIJA
DIEVKALPOJUMI

GĒTEBORGAS ev. lut. draudzes Latvijas valsts svētku dievkalpojums svētdien, **11. novembrī**, plkst. 14 Hāgas baznīcā (*Haga kyrka, Haga Öster-*

gata 30, Gēteborgā). Dievkalpojumu vadīs mācītājs Dr. Normunds Kamergrauzis, pie ērģelēm *Peter Wāgsjō*. Valsts svētku runa: Latvijas Bībeles biedrības ģenerālsēkretārs profesors Dr. Valdis Tēraudkalns. Pēc dievkalpojuma sadraudzība Hāgas draudzes namā. Mūsu viesis pie kafijas galda stāstīs par Svēto Rakstu jauntulkojumu latviešu valodā. Visi miļi gaidīti!

ESKILSTŪNAS ev. lut. latviešu draudzes Mūzikāls Valsts svētku dievkalpojums svētdien, **18. novembrī**, plkst. 14 Svētā Andreas baznīcā (*Sankt Andreas kyrka, Vasavägen 42, Eskilstūnā*). Dievkalpojumu vadīs prāveste Zilgme Eglīte, pie ērģelēm *Viola Rosenquist*. Piedalās koris *Rekarnē Rōster*. Pēc dievkalpojuma sadraudzība pie kafijas galda. Visi miļi gaidīti!

STOKHOLMAS Ekumeniskais Latvijas valsts svētku dievkalpojums svētdien, **18. novembrī**, plkst. 15 Ādolfā Fredrika baznīcā (*Adolf Fredriks kyrka, Holländargatan/Sveavägen, Stockholm*). Dievkalpojuma piedalās mācītājs Kārlis Žols un priesteris Andris Priede. Pie ērģelēm Gundega *Novotny*. Dievkalpojumu kuplīnās mūziķi Iveta Čalīte, Gerda Valatkeviča un Kristera ansambļis.

Stokholmas Sv. Ērika katoļu katedrāles kriptā, *Folkungagatan 46* (pazemes vilciena pietura: *Medborgarplatsen*), svētdien, **30. novembrī**, plkst. 12 Latvijas valsts 100 gadu jubilejas pateicības mise. Bīskapu kriptā atrodas zem katedrāles. Jāiet lejup, pa kreisi no katedrāles galvenās fasādes, līdz pirmajām puspagraba durvīm labajā pusē. Pēcpusdienā plkst. 15 latviešu katoļu draudze un kapelāns Andris Priede laipni aicina savus draugus piedalīties gadskārtējā ekumēniskajā Valsts svētku dievkalpojumā karaļa Ādolfā Frederika baznīcā kopā ar latviešu luterāņu draudzi un tās jaunievēlto mācītāju Kārlī Žolu.

Stokholmā, Igaunju namā, *Wallingatan 34, 2. stāvs*, svētdien, **18. novembrī**, plkst. 16.30 aicinām uz svinīgu kopbrīdi. Uzruna – Latvijas vēstnieks Zviedrijā Marģers Krams. Pasākumu kuplīnās LV100 jubilejas dziedātājas. Sanāksim kopā, uzdziedāsim un parunāsim! Ieejas maksa 50 kr, ieskaitot glāzi dzirkstoša dzēriena, uzkodas un kafiju. Līdz 18 gadiem 30 kr. Pieteikšanās līdz 9. novembrim, iemaksājot *Swish 073 550 2964* vai kontā *Nordea čnr 3269, 0070367* (Andris Rozenbachs), norādot: 18/11 Jūsu Vārds Uzvaras. Biļetes pie ieejas – 120 kr/75kr. Riko – NLS2018

VĀCIJA

"Spēka dziesma Latvijai" – Latvijas Republikas 100. dzimšanas dienai veltīts svētku sarīkojums Hamburgā, *Bürgerhaus Wilhelmsburg, Mengestraße 20, 21107 Hamburg*, **17. novembrī** plkst. 18. Koncertā piedalās kuŗi *Medera* no Rīgas un *Balticoro* no Hamburgas, tautu deju kopas *Sidrabi* no Rīgas, *Trejdeksnītis* no Štutgartes un *Dimdari* no Frankfurtas, kā arī instrumentālistu grupa. Vakarā dejosim *Latvju dančus* Stokholmas spēlmaņu pavadījumā. Pusnaktī dziedāsim *Spēka dziesmu Latvijai* un baudīsim Simtgades Lielo torti. Visu laiku darbosies kafejnīca. Latviešu biedrība Hamburgā: www.latviesihamburga.de, info: info@latviesihamburga.de, tālr. +49 40 50790842 Libekā, Lorenca baznīcā, **10. novembrī** plkst. 14 dievkalpojums ar dievgaldū. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Liene Orinska. Pēc dievkalpojuma uzkodas.

DIEVKALPOJUMI

Oldenburgā, Ohmstedes baznīcas draudzes namā, *Butjadinger Str. 59*, **18. novembrī** plkst. 11. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Dr. A. Rosenbergs. Pēc dievkalpojuma filmas "Vectēvs bīstamāks par datoru" izrāde turpat pret ziedojumiem.